

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՄԲԻՈՆ

ԷԴԳԱՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ
ԿԱՏԵՐԻՆԱ ԱԼԹՈՒՆՅԱՆ

«ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ»

(մաս 2-րդ)

*դասընթացի ծրագիր և
ուսումնամեթոդական ուղեցույց*

Երևան
ԵՊՀ հրատարակչություն
2018

ՀՏԴ 352/354(072)

ԳՄԴ 67.401

Ք 141

*Հրատարակվել է ԵՊՀ միջազգային
հարաբերությունների
ֆակուլտետի գիտական խորհրդի որոշմամբ*

Խմբագիր՝ պ.գ.թ., դոցենտ Վ. Ազյան

Գրախոս՝ ք.գ.դ., պրոֆեսոր Գ. Քեոյան

փ.գ.թ., դոցենտ Լ. Վարդանյան

Քալանթարյան Է. Ա., Ալթունյան Կ. Վ.

Ք 141 Հանրային կառավարման տեսություն (մաս 2-րդ):
Դասընթացի ծրագիր և ուսումնամեթոդական ուղե-
ցույց /Է. Քալանթարյան, Կ. Ալթունյան/. -Եր.: ԵՊՀ
հրատ., 2018, 78 էջ:

«Հանրային կառավարման տեսություն» (մաս 2-րդ) բակալավրի
ծրագիրը մշակվել է Երևանի պետական համալսարանի միջազգային
հարաբերությունների ֆակուլտետի ուսումնամեթոդական խորհրդի և
հանրային կառավարման ամբիոնի կողմից ներկայացված կրթական
ծրագրերի պահանջներին համապատասխան: Ծրագիրը նախատեսված է
«Հանրային կառավարում» բաժնի ուսանողների, ինչպես նաև կարող է
օգտակար լինել հանրային կառավարման տեսության և պատմության
հիմնախնդիրներով զբաղվող մարդկանց:

ՀՏԴ 352/354(072)

ԳՄԴ 67.401

ISBN 978-5-8084-2284-1

© ԵՊՀ հրատ., 2018

© Քալանթարյան Է., 2018

© Ալթունյան Կ., 2018

YEREVAN STATE UNIVERSITY
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS
CHAIR OF PUBLIC ADMINISTRATION

EDGAR KALANTARYAN
KATERINA ALTUNYAN

"THEORY OF PUBLIC ADMINISTRATION"

(part 2)

Course Syllabus & Methodology Guide

Yerevan
YSU PRESS
2018

ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ
КАФЕДРА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

ЭДГАР КАЛАНТАРЯН
КАТЕРИНА АЛТУНЯН

«ТЕОРИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ»

(часть 2)

*программа курса и
методическое пособие*

Ереван
Издательство ЕГУ
2018

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի համառոտ նկարագրությունը.....	7
COURSE OVERVIEW AND DESCRIPTION	9
Բաժին 1. Կազմակերպչական-մեթոդական խնդիրներ	11
1.1. Դասընթացի նպատակը.....	11
PURPOSE OF THE COURSE.....	14
1.2. Դասընթացի կրթական արդյունքները.....	16
1.3. Գիտելիքների ստուգման ընթացիկ ձևերը	17
Բաժին 2. Դասընթացի թեմաները և համառոտ բովանդակությունը	18
2.1. Դասընթացի կազմակերպչական մեթոդական տվյալները.....	18
2.2. Դասընթացի թեմատիկ կառուցվածքը	18
2.3. Դասընթացի բովանդակությունը	20
<i>ԹԵՄԱ 1. Հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունը ("New Public Management").....</i>	<i>20</i>
<i>ԹԵՄԱ 2. Հանրային կառավարման բարեփոխումների հայեցակարգը.....</i>	<i>23</i>
<i>ԹԵՄԱ 3. Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարման հայեցակարգերը.....</i>	<i>26</i>
<i>ԹԵՄԱ 4. Քաղաքականություն-կառավարում երկատու (դիֆուզիոն) հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունում.....</i>	<i>30</i>
<i>ԹԵՄԱ 5. Բյուրոկրատիայի բազմազանությունը, մոդելները</i>	<i>33</i>
<i>ԹԵՄԱ 6. Առաջնորդություն, կազմակերպում և բյուրոկրատական համակարգի տրամաբանությունը.....</i>	<i>36</i>
<i>ԹԵՄԱ 7. Բյուրոկրատական քաղաքականության տեսությունը.....</i>	<i>40</i>

<i>ԹԵՄԱ 8. Վարչական իշխանության հայեցակարգը</i>	<i>43</i>
<i>ԹԵՄԱ 9. Կառավարման հիմնախնդիրները. Որոշումներ և ռեսուրսներ.....</i>	<i>46</i>
<i>ԹԵՄԱ 10. Կառավարչական որոշումների տեսությունը</i>	<i>49</i>
<i>ԹԵՄԱ 11. Անճշտությունների վերահսկողության և «հանգամանքների տեսությունը».....</i>	<i>53</i>
<i>ԹԵՄԱ 12. Կառավարման արդյունավետության տեսությունը</i>	<i>56</i>
<i>ԹԵՄԱ 13. Կադրային կառավարման հայեցակարգը.....</i>	<i>59</i>
<i>ԹԵՄԱ 14. Տնտեսության կառավարման հայեցակարգը.....</i>	<i>62</i>
<i>ԹԵՄԱ 15. Հանրային ընտրության տեսությունը</i>	<i>65</i>
<i>ԹԵՄԱ 16. Տեղեկատվական-հաղորդակցային կառավարում</i>	<i>68</i>
<i>ԹԵՄԱ 17. ՀՀ հանրային կառավարման արդիականացումը.....</i>	<i>72</i>
<i>Մասնագիտական բառարաններ</i>	<i>77</i>

Դասընթացի համառոտ նկարագրությունը

«Հանրային կառավարման տեսություն» (մաս 2) դասընթացի առանցքային մասն են կազմում հանրային կառավարման տեսական նոր ուղղություններն ու հայեցակարգերը, որոնք դասականից տարբերվում են կառավարչական ու կազմակերպչական աշխատանքի սկզբունքներով և մեթոդներով:

Դասընթացում ներկայացվում են հանրային կառավարման ժամանակակից ("New Public Management") հայեցակարգային, կառավարչական և տեխնոլոգիական փոփոխությունները, ներառյալ հանրային ու մասնավոր ոլորտների բոլոր այն կազմակերպությունների ուսումնասիրությունը, որոնք առաջնորդվում են կառավարման նոր հայեցակարգով:

Դասախոսական նյութը ներառում է հանրային կառավարման նոր հարացույցների (պարադիգմաների), ծրագրման ու կազմակերպման գործառույթների, արդյունավետ կառավարման, կադրերի հավաքագրման և հաղորդակցման, որոշումների կայացման գործընթացների ամբողջությունը: Հանրային կառավարման նոր հայեցակարգում ներկայացվում են կառավարչական մտքի հայեցակարգային փոփոխություններն ու կառավարման գիտության զարգացման նոր միտումները: Դասընթացի յուրաքանչյուր առանձին բաժին կոչված է ձևավորելու և զարգացնելու հանրային կառավարման համար անհրաժեշտ տեսական գիտելիքներ կառավարման տարբեր մակարդակների մասին, ինչպես նաև կարողություններ՝ կառավարման տարբեր ոլորտներում համապարփակ գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառելու համար:

Հանրային կառավարման տեսության արդի փուլի զարգացմանը նպաստել են երեք հիմնարար գործոններ՝ հայեցակարգային, մարդկային և տեխնոլոգիական: Հայեցակարգային գործոնը կարևորում է կառավարման տարբեր իրավիճակներում արագ կողմնորոշվելու, առաջնայինը երկրորդայինից տարանջատելու, կան-

խատեսելու ու ծրագրելու կարողությունները: Մարդկայինը ներառում է բոլոր այն ռեսուրսները (մարդկային, հոգևոր և այլն), որոնք կարող են երաշխավորել կառավարման առավել արդյունավետ ընթացակարգեր: Նշված գործոնի ազդեցությունն էլ ավելի է կարևորվում արդի գլոբալիզացիայի պայմաններում, երբ գործ ունենք կառավարման տարաբնույթ սուբյեկտների և ինստիտուտների հետ: Ինչ վերաբերում է տեխնոլոգիական գործոններին, ապա դրանց կիրառելիությունը հանրային կառավարման ժամանակակից հայեցակարգում ուղղակի անհրաժեշտություն է: Տեղեկատվական համակարգերի կատարելագործումը և նոր տեխնոլոգիաների ներդրումը հանրային կառավարման համակարգ հնարավորություն է տալիս ստեղծելու նյութատեխնիկական անհրաժեշտ բազա՝ օգտագործելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ընձեռած հնարավորությունները: Դրանց օրըստօրե աճող դերն ու նշանակությունը նպաստում են հանրային կառավարման համակարգի հետագա զարգացմանը և արդիականացմանը:

Հանրային կառավարման համակարգի կայացման նպատակով կարևոր են տեսության շրջանակներում հանրային կառավարման ժամանակակից հայեցակարգի տրամաբանության համակողմանի ուսումնասիրությունն ու անհրաժեշտ հմտությունների փոխանցումը գալիք սերունդներին:

«Հանրային կառավարման տեսություն» (մաս 2-րդ) ուսումնական դասընթացի ծրագիրը նախատեսված է հանրային կառավարման և հարակից մասնագիտությունների բակալավրի կրթական ծրագրերի ուսանողների համար: Ծրագրի ներածական մասում ներկայացվում են դասընթացի հիմնական նպատակները, ակնկալվող արդյունքները, դասաժամերը, ուսանողների գիտելիքների ու կարողությունների ստուգման ձևերն ու գնահատման չափանիշները, ինչպես նաև դասախոսության թեմաների նկարագրությունը, սեմինար պարապմունքների թեմաներն ու գրականության ցանկը:

COURSE OVERVIEW AND DESCRIPTION

This course involves new theoretical concepts and approaches to public administration. The new concept of public administration owes much to traditional public administration but differs in that the former focuses on new managerial and organizational standards and indicators. The course introduces conceptual, managerial and technological changes of public administration, including the study of strategic concepts and techniques in the public and private sectors suitable for and based on a new governance concept. All the materials cover and review the new paradigms in public administration, planning and organizing functions, efficient management, personnel recruitment and communication, decision-making processes, etc. In response to the ever-changing needs of humankind, the course examines public administration theory and related concepts, how the centuries-old discipline developed from its introduction, interpretation and application. The new concepts of public administration introduces changes in managerial thinking, logic, and new trends in administrative science. Each of the chapters is designed to develop the knowledge and skills necessary for effective governance in different parts of government.

The three main factors contributing to the theoretical development of the current stage of the Public Administration are: conceptual, human and technological. The conceptual factor attaches importance to the process perspectives and orientation, predicting and planning. The humanity factor emphasizes the necessity of all resources (human, material, spiritual, etc.) which would guarantee more effective management procedures. The importance of this factor is more explicit within the framework of modern global processes and in terms of various actors and institutions of governance. As for technological factors, their applicability is just a necessity in the "New Public Management" system. The accomplishment of information systems and introduction of new

technologies into a public administration system enable the creation of the logistics bases for using information technology capabilities. Their ever-increasing role and credibility contributes to the further development and upgrading of the public outreach system.

The comprehensive studies on “New Public Management” concept should continue to develop the public administration system in the future and to transfer to later generations.

“The Public Administration Theory” (Part 2) syllabus is designed for students at bachelor's degree program in public administration and related disciplines. The course includes an introduction that, in turn, provides an overview and objectives, the desired course outcomes, the timetables, the criteria for grading, the number of credits, as well as the topics, the quizzes, and the bibliography.

Բաժին 1. Կազմակերպչական-մեթոդական խնդիրներ

1.1. Դասընթացի նպատակը

Արդի կառավարման մարտահրավերներին դիմակայելու համար անհրաժեշտ է ժամանակին համահունչ վերաձևակերպել հանրային կառավարման ձևերը, խնդիրները, գործունեությունը՝ տալով դրանց համապատասխան լուծումներ: Աշխարհի զարգացած երկրներում սկսվել է նոր՝ «լավ կառավարման» համակարգի ստեղծման գործընթացը՝ զարգացած տնտեսական ենթակառուցվածքներ ստեղծելու, ինչպես նաև հանրային ծառայությունների որակն ու արդյունավետությունը բարելավելու ուղղություններով: Այս իմաստով չափազանց կարևոր է վերոնշյալ գործընթացի ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը:

Ծրագրում լուսաբանվում են արդիական տեսական հարացույցներ, որոնց շարքում են նաև հանրային կառավարման ժամանակակից հայեցակարգերը: Մանրակրկիտ վերլուծության են ենթարկվել հանրային կառավարման ընթացակարգերի տեսամեթոդական հիմնադրույթները, գործառույթները, խնդիրները և այլն:

Դասընթացը ներառում է հանրային կառավարման տեսության և կառավարման հարացույցի փոփոխությունների թեմաները, որոնք ուսանողներին կներկայացնում են ժամանակակից հանրային կառավարման ծագման նախադրյալները, քաղաքական և տնտեսական անհրաժեշտությունը, գերակա ուղղությունները, ինչպես նաև հարացույցի զարգացման արդի միտումները: Դասընթացը հնարավորություն է տալիս հասկանալու հանրային ու մասնավոր (բիզնես) կազմակերպությունների կառավարչական և կազմակերպչական առանձնահատկությունները, մոդելները, իշխանական հարաբերությունները, որոշումների կայացման գործընթացն ու հիմնական դերակատարներին: Ի տարբերություն դասական հանրային կառավարման տեսության, որտեղ քննարկվում են կառավարման մասնագիտացման, աշխատանքի կազմակերպման ձևերը

և այլն, արդի հանրային կառավարման ուսումնասիրության առանցքում են կազմակերպությունների կառավարման սոցիալական գործոնները, ինչպես նաև գլոբալացվող աշխարհում ի հայտ եկող տեսական և հայեցակարգային նոր մոտեցումները:

Դասընթացի նպատակն է՝

- ուսումնասիրել հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության ծագումը և կառավարման հարացույցի փոփոխությունները, զարգացման արդի միտումները,

- ներկայացնել հանրային կառավարման տեսական և գործնական նոր խնդիրների վերաբերյալ հայեցակարգային մոտեցումները, ինչպես նաև իշխանական հարաբերությունների ձևաչափերն ու մոդելները,

- խորությամբ ուսումնասիրել հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության առանցքում գտնվող կառավարման վերահսկողության, հաշվետվողականության և քաղաքականության իրականացման խնդիրները,

- ուղենշել հանրային և մասնավոր ոլորտների կառավարման ու կազմակերպությունների տեսության առանձնահատկությունները:

Աշխատանքի շրջանակներում մանրամասն քննարկվել են նաև տարբեր տեսաբանների և վերլուծաբանների մոտեցումները, որոնք ներառում են հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության գրեթե բոլոր ուղղություններն ու հայեցակարգերը՝ «Հանրային կառավարման ժամանակակից տեսություն», «Բյուրոկրատական քաղաքականություն», «Հանրային ընտրություն», «Կառավարչական որոշումների կայացում», «Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարում», «Կադրային կառավարում» և այլն: Վերոնշյալ թեմաների խորացված դասավանդումը նպատակ ունի համակողմանի գիտելիքներ փոխանցելու հանրային, պետական, մասնավոր և տեղական ինքնակառավարման մարմինների տեսա-

կան և գործնական խնդիրներով զբաղվող լայն շրջանակի մարդկանց համար:

Ծրագիրը հաջողությամբ ավարտելու համար ուսանողը պետք է յուրացնի ծրագրի բոլոր կրթական վերջնարդյունքները.

1. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

– կտիրապետի ընդհանուր մասնագիտական, հանրային կառավարման տեսությունների հասկացությային բառապաշարին և մեթոդական ընթացակարգերին,

– ունակ կլինի ներկայացնելու, բացատրելու ժամանակակից հանրային կառավարման տեսական հայեցակարգերը, խնդիրները,

2. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

– կկարողանա ծրագրել և մասնագիտական ընդհանուր ու հատուկ մեթոդների կիրառմամբ իրականացնել ինքնուրույն աշխատանքներ,

– կքննարկի և կգնահատի հանրային կառավարման համակարգի ընդհանուր զարգացումները և դրանց միտումները,

3. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

– կկարողանա մասնագիտական միջավայրում հաղորդակցվել և մասնակցել մասնագիտական քննարկումների,

– ամբողջությամբ կըմբռնի և կփոխանցի հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության հենքը կազմող գիտելիքներն ու հմտությունները:

PURPOSE OF THE COURSE

In order to meet the the modern challenges of new era of governance it is necessary to redefine and modernize the objectives of public administration. The concept of "good governance" that has been introduced into the governance system of developed countries aims to create new economic infrastructures and effective public services. In this sense, the necessity to study the aforementioned process becomes important.

The course covers both theoretical and practical issues on the discipline of Public Administration. The analysis is based on thorough examination of the methodological principles, functions, objectives of “New public management” and other concepts.

Changes of basic assumptions of theory and practice, the political and economic conditions, theoretical priorities and current trends are the prior issues with the course framework. It provides an opportunity to clarify the administrative and governance specifics of public and private (business) organization models, power relations, decision-making process and key actors, etc.

Unlike the classical “Public dministration theory, which focuses on management specialization, forms of work organization, etc., the academic framework of "New public management" includes oversight, accountability, and policy implementation issues.

The purpose of the course is to:

- explore the origins of "New public management", paradigm shift and current development trends,
- study the mechanisms of oversight, accountability, and policy implications of the "New public management" theory,
- analyze conceptual approaches to theoretical and practical issues of public administration as well as new forms and models of power relations,

- specify the main features of management and organization in public and private sectors.

The concepts and works of many theorists are discussed in detail, which covers the whole framework of public administration theory. The represented list of topics and issues provide comprehensive knowledge on public administration, state and local governance matters for a wide audience of people.

1.2. Դասընթացի կրթական արդյունքները

Դասընթացի ավարտին ուսանողը՝

- կյուրացնի հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության կառուցակարգերի հիմնական ուղղություններն ու մոտեցումները,

- կտիրապետի հանրային կառավարման տեսական հիմնական հայեցակարգերին,

- կկարողանա գնահատել հանրային կառավարման ժամանակակից մոդելների կիրառման հնարավորությունները կազմակերպությունների արդյունավետ կառավարման համատեքստում,

- համակողմանիորեն կվերլուծի հանրային կառավարման արդի խնդիրները ՀՀ-ում՝ առաջարկելով նոր մոտեցումներ «լավ կառավարման» ապահովման համար:

Ունակ կլինի՝

- պարզաբանելու հանրային կառավարման ժամանակակից սկզբունքներն ու կառավարման արդյունավետությունը, մասնագիտական հասկացությունները,

- վերլուծելու հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության հարցադրումները՝ ելնելով տարբեր երկրների փորձից, տարանջատելով հանրային կառավարման դասական և ժամանակակից՝ հետդասական տեսության խնդիրները,

- դասակարգելու հանրային կառավարման ոլորտի սուբյեկտները, նրանց գործառույթներն ու կառավարման արդյունավետությունը,

- գնահատելու հանրային կառավարման ժամանակակից հայեցակարգի փոփոխման քաղաքական և տնտեսական անհրաժեշտությունը,

- տեսության հիմնադրույթների դիրքերից համակողմանիորեն վերլուծելու հանրային կառավարման օրակարգային հարցադրումները,

- բացատրելու ՀՀ-ում և հետխորհրդային այլ երկրներում հանրային կառավարման համակարգի կայացման գործընթացի արդի փուլը՝ կատարելով տեսական և գործնական առաջարկություններ,

- թվարկելու կառավարման առաջնահերթությունները, քայլերի հաջորդականությունը, որով պետք է ծրագրվի և գնահատվի ժամանակակից հանրային կառավարման համակարգի արդյունավետությունը ՀՀ-ում:

1.3.Գիտելիքների ստուգման ընթացիկ ձևերը

Ուսանողների գիտելիքների ստուգումն իրականացվում է երկու ընթացիկ և եզրափակիչ քննությունների միջոցով:

Առաջին ընթացիկ քննությունը գրավոր առաջադրանք է: Այն գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր, միավորների քայլը 0,5 է: Առաջին ընթացիկ քննությունը ներառում է 1-8-րդ թեմաները:

Երկրորդ ընթացիկ քննությունը գրավոր առաջադրանք է, որը նույնպես գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր, միավորների քայլը՝ 0,5: Երկրորդ ընթացիկ քննությունը ներառում է 8-17-րդ թեմաները:

Եզրափակիչ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր: Այն անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց, որոնցից առաջին երկու հարցերը գնահատվում են 3-ական միավոր, իսկ երրորդ հարցը՝ 4 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Բաժին 2. Դասընթացի թեմաները և համառոտ բովանդակությունը

2.1. Դասընթացի կազմակերպչական մեթոդական տվյալները

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակը
Դասախոսություն	46
Սեմինար պարապմունք	14

2.2. Դասընթացի թեմատիկ կառուցվածքը

№	<i>ԹԵՄԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ</i>	ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԺԱՄՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ	
		դասա- խոսու- թյուն	սեմինար պարապ- մունք
	<i>Ներածություն</i>	2	
1	<i>Հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունը ("New Public Management")</i>	4	
2	<i>Հանրային կառավարման բարեփոխումների հայեցակարգը</i>	4	2
3	<i>Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարման հայեցակարգերը</i>	2	
4	<i>Քաղաքականություն-կառավարում երկատու (դիխոտոմիան) հանրային կառավարման արդի տեսությունում</i>	4	

5	Բյուրոկրատիայի բազմազանություն, մոդելները	2	2
6	Առաջնորդություն, կազմակերպում և բյուրոկրատական համակարգի տրամաբանությունը	2	
7	Բյուրոկրատական քաղաքականության տեսությունը	2	
8	Վարչական իշխանության հայեցակարգը	2	2
9	Կառավարման հիմնախնդիրները. Որոշումներ և ռեսուրսներ	4	
10	Կառավարչական որոշումների տեսությունը	4	2
11	Անճշտությունների վերահսկողության և «հանգամանքների» տեսությունը	2	
12	Կառավարման արդյունավետության տեսությունը	2	
13	Կադրային կառավարման հայեցակարգը	2	2
14	Տնտեսության կառավարման հայեցակարգը	2	
15	Հանրային ընտրության տեսությունը	2	
16	Տեղեկատվական-հաղորդակցային կառավարում	2	
17	ՀՀ հանրային կառավարման արդիականացումը	2	4
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	46	14

2.3. Դասընթացի բովանդակությունը

ԹԵՄԱ 1. Հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունը ("New Public Management")

Դասական հանրային կառավարման խնդիրները: Հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության (*"New Public Management"*) ծագումը: Կազմակերպման ձևերի զանազանություն և ծրագրում: Կառավարման տեսության դրաքերյան ուղղությունը: Ձեռնարկատիրական կազմակերպությունների չորս հիմնական մոդելները՝ գործառական (ֆունկցիոնալ) մոդել, բաժանմունքային մոդել, ծրագրային մոդել, մատրիցայի մոդել: Կազմակերպությունների կառավարման հինգ արքետիպերը (configuration). Հենրի Մինցբերգ: Հանրային կառավարման դասական և ժամանակակից հարացույցի (պարադիգմա) փոփոխությունը (Ռիչարդ Դաֆտ): *"New Public Management"*-ի գերակա խնդիրները և զարգացման հեռանկարները: *"New Public Management"*-ի սահմանումը (Ջորջ Հ. Ֆրեդերիքսոն): «Նոր մենեջերիալիզմի» հայեցակարգը: Ընդհանուր և գործառական կառավարում: *"New Public Management"*-ի գործառույթները: *"New Public Management"*-ի յոթ գործառույթներն ըստ Լյուդեր Գուլիքի: *"New Public Management"*-ի սկզբունքները (Փիթեր Դրաքեր, Չեսթեր Բերնարդ): *"New Public Management"*-ի սկզբունքների արդյունավետությունն ըստ Թոմ Փիթերսի և Ռոբերտ Ուոլթերմենի: *"New Public Management"*-ի բիզնես մեխանիզմները: Կառավարում՝ ըստ խնդիրների և արդյունքների: Որակի կառավարում: Համապատասխանություն, արժեքներ և արդարություն: Հանրային կառավարման հետմոդեռնիստական տեսություն:

Գրականություն

1. Քալանթարյան Է., *Հանրային կազմակերպությունների տեսություն*, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2016, 200 էջ:
2. Սուվարյան Յ., *Մենեջմենթ*, «Տնտեսագիտ», 2009, Եր., էջ 16-21:
3. Друкер Ф. Питер, *Энциклопедия менеджмента*, Изд. дом "Вильямс", М., 2004, 432 с.
4. Кузнецова Н. В., *История Менеджмента*, Владивосток, 2004, с. 11-14.
5. Daft L. Richard, *Management*, 9th ed., South-Western Learning, Vanderbilt, 2010.
6. Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Licari J. M., *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., "Westview Press", 2012, pp. 227-235.
7. Kuotsai T. L., *Handbook of Public Management Practice and Reform*, New York, 2001, pp. 57-97, 431-447.
8. Lane Jan-Erik, *New Public Management*, "Routledge", London and New York, 2000, pp. 19-39.
9. Laurence E., Lunn Jr., *Public Management: Old and New*, "Routledge", New York, 2006, pp. 104-132, 136-154, 157-180.
10. Lynn B. Naomi, Wildavsky A., *Public Administration: The state of the discipline*, Chatham, New Jersey, 1990, pp. 73-84, 157-185, 185-203, 483-495.
11. Mintzberg H., *The Structuring of Organizations*, "Prentice-Hall", USA, 2007, 512 p.
12. Otenyo E. E., Lind N. S., *Comparative Public Administration: The Essential Readings*, Elsevier Ltd, 2006, pp. 543-603.
13. Rumki B., *Public Administration: Concepts and Theories*, Fifth ed., New Delhi, 2004, pp. 15-23, 24-26.
14. Giuseppe Bonazzi, *Storia del pensiero organizzativo*, 14^a edizione, by Franco Angeli, Milano, Italy, 2008, p. 286-301, 301-309.

Լրացուցիչ գրականություն

1. Проблемы Современного Государственного Управления в России, Материалы постоянно действующего науч. семинара, вып. N 9(30), «Науч. эксп.», М., 2010, 112 с.
2. **Anthopoulos L. G., Reddick G. Ch.**, Government e-Strategic Planning and Management: Practices, Patterns and Roadmaps, Vol. 3, "Springer", London and New York, 2014, 367 p.
3. **Barzelay M.**, The New Public Management: Improving Research and Policy Dialogue, University of California Press Ltd, England, 2001, 240 p.
4. **Brown John S., Duguid Paul**, Knowledge and Organization: A Social-Practice Perspective, 2001, 432 p.
5. **Gulick, Luther Halsey**, *Administrative Reflections from World War II*. "University of Alabama Press", 1948.
6. **Kupryashin G. L.**, Modernization of the Public Administration: Institutions and Interests, Moscow University Press, 2012, 312 p.
7. **Mara C. M., Olson L. K.**, Handbook of Long-Term Care Administration and Policy, "CRC Press", USA, 2008, 466 p.
8. **McCormack, Sugimoto Y.**, The Japanese trajectory: Modernization and beyond, "Cambridge University Press", 2008, pp. 233-264.
9. **O'Leary R., Bingham L. B.**, The Collaborative Public Manager: New Ideas for the Twenty-first Century, Georgetown University Press, Washington DC, 2009, 335 p.
10. **Pollitt Ch., Bouckaert G.**, Public Management Reform: A Comparative Analysis-New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State, "Oxford University Press", 3rd ed., New York, 2011, 386 p.
11. **Peters, Thomas J., and Jr. Waterman, Robert H.**, In Search of Excellence: Lessons from America's Best-Run Companies. New York: "Harper & Row" Publishers, 2006, 400 p.

12. **Waldo D.**, The Administrative State: A Study of the Political Theory of American Public Administration, The Ronald Press, New York, 1984.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի ծագման նախադրյալները:*

☑ *Հանրային կառավարման դասական և ժամանակակից տեսությունների համեմատական վերլուծություն:*

☑ *"New Public Management"-ի սկզբունքները, գործառույթները, խնդիրները:*

☑ *"New Public Management"-ի տեսական հիմնադրույթները:*

☑ *"New Public Management"-ի հետմոդեռնիստական տեսությունը:*

ԹԵՄԱ 2. Հանրային կառավարման բարեփոխումների հայեցակարգը

Ի՞նչ է բարեփոխումը: Վարչական բարեփոխումների չափանիշները: Վարչական բարեփոխումներ իրականացնելու նպատակը, անհրաժեշտությունը: Վարչական բարեփոխումների իրականացման մեթոդաբանությունը և սահմանափակումները: Բարեփոխումներ անցկացնելու քաղաքականության գերակա խնդիրները: Վարչական բարեփոխումներ իրականացնելու տնտեսական բաղադրիչը: Վարչական բարեփոխումներ իրականացնելու մշակութային բաղադրիչը: Կառուցվածքային և գործառութային վերակառուցումներ: Բարեփոխումները համակարգող և վերահսկող մարմինները: Վարչական բարեփոխումների դասական մոդելը: «Բարեկեցիկ պետության» մոդելը: Վարչական բարեփոխումների տեսակները՝ ինստիտուցիոնալ բարեփոխումներ, ռեժիմային (վարչակար-

գի) բարեփոխումներ, համընդգրկուն բարեփոխումներ, աստիճանական բարեփոխումներ, կերպափոխում՝ առանց բարեփոխման: Տեղական կառավարման մակարդակում իրականացված վարչական բարեփոխումների էությունը: Վարչական ինքնավարություն: Քաղաքական ինքնավարություն: Բարեփոխումների ճգնաժամը: Վարչական բարեփոխումների արդյունքների գնահատումը:

Գրականություն

1. **Սուվարյան Յ.**, *Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման զարգացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում*, «Տնտեսագետ», 2014, 164 էջ:
2. **Гаман-Голутвина О., Олейника А.**, *Административные реформы в контексте властных отношений: Опыт постсоциалистических трансформаций в сравнительной перспективе*, РОССПЭН, М., 2008, 364 с.
3. **Boyne A. G., Farrell C. Law J., Powell M., Walker M. R.**, *Evaluating Public Management Reforms: Principles and Practice*, "Open Univ. Press", Philadelphia, 2003, pp. 14-26, 28-47.
4. **Bresser-Pereira L. C.**, *Democracy and Public Management Reform: Building the Republican State*, "Oxford University Press", New York, 2004, pp. 147-201, 213-229, 261-270.
5. **Galnoor I.**, *Public Management in Israel: Development, Structure, Functions and Reforms*, "Routledge", New York and London, 2011, 209 pp.
6. **Kuotsai T. L.**, *Handbook of Public Management Practice and Reform*, New York, 2001, pp. 159-183, 539-561.
7. **Laegreid P., Christensen T.**, *Transcending New Public Management: The Transformation of Public Sector Reforms*, Ashgate e-book, England, 2007, 301 p.
8. **Lynn Laurence E.**, *Public Management: Old and New*, New York, 2006, p. 104-132.

9. **McLaughlin K., Osborne P. Stephen, Ferlie E.**, *New Public Management: Current Trends and Future Prospects*, ed. Taylop and Francis e-lib., London and New York, 2003, pp. 7-30, 78-90.

10. **Otenyo E. E., Lind N. S.**, *Comparative Public Administration: The Essential Readings*, Elsevier Ltd, 2006, pp. 371-393, 433-463, 501-515.

11. **Schedler K., Proeller I.**, *Cultural Aspects of Public Management Reform, Research in Public Policy Analysis and Management*, Volume 16, 359 p.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Атаманчук Г. В.**, Обеспечение рациональности государственного управления, М., 1990.

2. **Гаман-Голутвина О. В.**, Административные реформы: Отечества и заруб. опыт, М., 2000.

3. **Оболонский А. В.**, Государственная служба, учеб. пособ., 2-е изд., изд. “Дело”, М., 2000.

4. **Carsten Greve, Per laegreid, Lise H. Rykkja**, *Nordic Administrative Refroms: Lessons for Public Management*, Palgrave, Norway, 2016, 248 p.

5. **Clasen J.**, *Reforming European Welfare States: Germany and the United Kingdom Compared*, Oxford University Press, New York, 2005, 264 p.

6. **Dunleavy P., Margetts H., Bastow S., Tinkler J.**, *New Public management Is Dead – Long Live Digital-Era Governance* // *Journal of Public Admin Research and Theory*, Vol. 16, № 4, 2005.

7. *Hungary: Reforming the State Territorial Administration*, OECD Public Governance Reviews, OECD, 2015, 104 p.

8. **Lewis C., Coghill K.** *Parliamentarians’ Professional Development: The Need for Reform*, “Springer”, London, 2016, 212 p.

9. **Ongaro E.**, Public Management Reform and Modernization: Trajectories of Administrative Change in Italy, France, Greece, Portugal and Spain, "Edward Elgar" publ., UK, 2009, 331 p.

10. Progress in Public Management in the Middle East and North Africa: Case Studies on Policy Reform, OECD, 2010, 312 p.

11. **Shaun F. Goldfinch, Joe L. Wallis**, International Handbook of Public Management Reform, "Edward Elgar Publishing", USA, 2009, 395 p.

12. **Tiihonen S.**, From Governing to Governance. Process of Change. "Tampere Univ. Press", 2004.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☒ *Հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի շրջանակներում իրականացված վարչական բարեփոխումները:*

☒ *Բարեփոխումների քաղաքականության տնտեսական և քաղաքական բաղադրիչների վերլուծությունը:*

☒ *Վարչական բարեփոխումների իրականացման վեպմինսթերյան մոդելի կիրառման հեռանկարները: Առավելությունների և թերությունների պատճառները:*

☒ *Վարչական բարեփոխումների տիպերը:*

ԹԵՄԱ 3. Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարման հայեցակարգերը

Հանրային կառավարման բազմաստիճան համակարգը. Չարլզ Վ. Օսթրոմ: Հանրային և մասնավոր հատվածների տարանջատման սկզբունքները հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության մեջ: Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարումը: Հանրային և մասնավոր հատվածների փոխգործակցության պատմական ձևերը. Թոմաս Բ. Մաքքրոու (Thomas K. McCraw): Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարման տարբերություններն

ու նմանությունները: Գործարարության սկզբունքների և մեթոդների կիրառման արդյունավետությունը հանրային հատվածում: Հանրային-մասնավոր փոխհարաբերությունների գործընկերային մոդել (ամերիկյան և եվրոպական առանձնահատկություններ): Համատեղ կառավարման մոդել: Հանրային կառավարման ժամանակակից համակարգի առանցքային դերակատարները: Պետություն-քաղաքացիական հասարակություն-մասնավոր հատված: Հանրային հատվածի կազմակերպություններ: Հանրային հատվածի ծառայությունները: Հանրային հատվածի կազմակերպությունների գործառույթները: «Հանրային շահ» և «Բարիք» ("Public interest" and "Public good") հասկացությունների սահմանումը: Մասնավոր հատվածի կազմակերպությունները, դրանց գործառույթները: Մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների ծառայությունների համակարգը: Ոչ կառավարական կամ «երրորդ հատվածի» կազմակերպությունների ազդեցությունը կառավարման վրա:

Գրականություն

1. **Ալեքսանյան Ա. Ս.**, *Հետխորհրդային արհեստակցական միությունները քաղաքացիավարական ժողովրդաիշխանության գործոն*, Գիտաժողովի նյութեր: Երևան, ԼՂՀ ԿԳ, Մ. Մաշտոց համալսարան, 2011, էջ 20-29:

2. **Ալեքսանյան Ա. Ս.**, *Կրոնական կազմակերպությունները հետխորհրդային քաղաքացիական հասարակության համակարգում*, XX դարի կրոնական մարտահրավերները և Հայաստանը: Գիտաժողովի նյութեր: Երևանի համալս. հրատ., Եր., 2011, էջ 106-114:

3. **Ալեքսանյան Ա. Ս.**, *Քաղաքացիական հասարակություն*, Երևանի համալս. հրատ., Եր., 2006, էջ 311-329:

4. **Agranoff R., McGuire M.**, *Collaborative Public Management: New Strategies for Local Governments*, Georgetown Univ. Press, Washington DC, 2003, pp. 1-67, 68-125, 175-197.

5. **Fenwick J., McMillan J.**, *Public Management in the Postmodern Era: Challenges and Prospects*, UK, 2010, pp. 3-64.
6. **Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Licari J. M.**, *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., "Westview Press", 2012, pp. 97-101.
7. **Kuotsai T. L.**, *Handbook of Public Management Practice and Reform*, New York, 2001, pp. 389-405, 513-539.
8. **Lynn B. Naomi, Wildavsky A.**, *Public Administration: The state of the discipline*, Chatham, New Jersey, 1990, pp. 127-157.
9. **Miller T. H., Fox J. Ch.**, *Postmodern Public Administration*, by M.E. Sharpe, NY, 2007, 172 p.
10. **Morris C. J., Miller-Stevens K.**, *Advancing Collaboration Theory: Models, Typologies and Evidence*, Routledge, New York, 2016, 315 p.
11. **Otenyo E. E., Lind N. S.**, *Comparative Public Administration: The Essential Readings*, Elsevier Ltd, 2006, pp. 463-489.
12. **Richard J. Stillman**, *Public Administration: Concepts and Cases*, Fifth ed., by Houghton Company, USA, 1992, pp. 451-488.
13. **Rumki B.**, *Public Administration: Concepts and Theories*, Fifth ed., New Delhi, 2004, pp. 4-10, 41-45.
14. **Wollmann H., Kopric I., Marcou G.**, *Public and Social Services in Europe: From Public and Municipal to Private Sector Provision*, "Palgrave MacMillan", 2016, 334 p.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Бабосов Е. М.**, Модернизация социальных систем, Минск, 2014, 256 с.
2. **Barraket J., Keast R., Furneaux C.**, Social Procurement and New Public Governance, Routledge, New York, 2016, 169 p.
3. **Carver J., Carver M.**, Adjacent Leadership Roles: CGO and CEO, «Carver Policy Governance Guide», Jossey-Bass publ., San Francisco, 2009, 43 p.

4. **Chandler A. D. Jr.**, The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1977.

5. **Chistensen T., Laegreid P.**, Transcending New Public Management: The Transformation of Public Sector Reforms, "Ashgate", USA, 2007, 301 p.

6. **Greve C., Laegreid P., Rykkja L. H.**, Nordic Administrative Reforms: Lessons for Public Management, Public Sector Organizations, Palgrave Macmillan, London, 2016, 248 p.

7. **Goldman E. F.**, A History of Modern American Reform, New York, 1952.

8. **Kyong-Dong K.**, Alternative Discourses on Modernization & Development: East Asian Perspectives, Palgrave Macmillan, Singapore, 2017, 288 p.

9. **Kyong-Dong K.**, Korean Modernization & Uneven Development: Alternative Sociological Accounts, Palgrave Macmillan, Singapore, 2017, 302 p.

10. **MacCarthaigh M.**, Public Sector Reform in Ireland: Counting Crisis, Palgr. Macm., UK, 2017.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☒ *Հանրային և մասնավոր հատվածների կառավարումը հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի շրջանակներում:*

☒ *Կառավարման բազմաստիճան մոդելի արդյունավետությունը 21-րդ դարում:*

☒ *Հանրային-մասնավոր հատվածների փոխգործակցության մշակույթի ու մոդելների համեմատական վերլուծություն:*

☒ *«Երրորդ հատվածի» ձևավորման և ազդեցության հիմնական մեխանիզմները:*

ԹԵՄԱ 4. Քաղաքականություն-կառավարում երկատումը (դիխոտոմիան) հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունում

Քաղաքականություն-կառավարում երկատման (դիխոտոմիայի) շուրջ գիտական բանավեճը: Քաղաքական դպրոցի հիմնադրույթները: Քաղաքականության և կառավարման գործառույթները. Վուդրո Վիլսոն: Քաղաքականության և կառավարման ինստիտուցիոնալ հարաբերությունները. Ֆրենկ Գուդնաու: Կառավարման գործընթացի չափումը. Առաքելություն, քաղաքականություն, վարչարարություն, մենեջմենթ: Քաղաքականության և վարչարարության արժեքները: Վարչական իրավունքը: Քաղաքականություն-կառավարում դիխոտոմիան ըստ Հերբերտ Քաուֆմանի: Քաղաքականության մշակումն ("Policy making") ու իրականացումը ("Policy execution"): Գնահատման փուլերը: Քաղաքականության և վարչարարության տարանջատման խնդիրը հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունում: Քաղաքականության և վարչարարության փոխհարաբերությունների չորս մոդելները: Ընտրովի և նշանակովի պաշտոնների վերլուծություն. Ջեյմս Հ. Սվարա: Ռացիոնալիզմը քաղաքականության մեջ. Մայքլ Օուկշոտ: Տեխնիկական և պրակտիկ գիտելիքների տարբերությունը: Լիբերալիզմի և պահպանողականության հակադրությունը քաղաքականության մեջ: Քաղաքական ռացիոնալիզմ: Կառավարման նպատակային և քաղաքացիական հայեցակարգերը: Քաղաքականությունն ու վերին օղակի բյուրոկրատները: Վարչական ապարատի վերահսկողության մասին տեսությունը (Control-of-bureaucracy theory): Քաղաքական վերահսկողություն: Վարչարարության «ոսկե» սկզբունքները. Հերբերտ Մայմոն:

Գրականություն

1. **Մարգարյան Մ.**, *Քաղաքական արդիականացման և զարգացման հիմնահարցեր*, ՀՀ պետական կառավարման սկադեմիա, «Պետ. ծառայութ.», Եր., 2004, 264 էջ:
2. **Մարգարյան Մ.**, *Քաղաքական իշխանություն*, Ուսումն. ձեռնարկ, «Պետ. ծառայութ.», Եր., 2001, 112 էջ:
3. **Оукшот М.**, *Рационализм в политике*, Идея-Пресс, М., 2002, 288 с.
4. **Bratman E. M.**, *Shared Agency: A Planning Theory of Acting Together*, Oxford University Press, UK and New York, 2014, 232 p.
5. **Cook J. Brian**, *Democracy and Administration: Woodrow Wilson's Ideas and the Challenges of Public Management*, Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2007, 271 p.
6. **Richard J. Stillman**, *Public Administration: Concepts and Cases*, Fifth ed., by Houghton Company, USA, 1992, pp. 1-36, 426-451.
7. **Farazmand A.**, *Bureaucracy and Administration*, CRC Press, USA, 2009.
8. **Fischer F., Miller G. J., Sidney M.S.** *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods*, "CRC Press", USA, 2007, 670 p.
9. **Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Licari J. M.**, *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., Westview Press, 2012, pp. 15-35.
10. **Overeem P.**, *The Politics-Administration Dichotomy: Toward a constitutional Perspective*, 2nd ed., "CRC Press", New York, 2012, 237 p.
11. **Taylor D., Balloch S.**, *The Politics of Evaluation: Participation and Policy Implementation*, UK, 2005, 279 p.
12. **Tuft R. Edward**, *Data Analysis for Politics and Policy*, USA, 1974, 176 p.
13. **Wilson W.**, *The Study of Administration, Political Science Quarterly*, Vol. 2, No. 2, Jan., 1887, pp. 197-222.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Bernhagen P.**, The Political Power of Business: Structure and Information in Public Policymaking, Routledge, New York, 2008, 193 p.
2. **Cook J. Brain**, Democracy and Administration: Woodrow Wilson's Ideas and the Challenges of Public Management, The Johns Hopkins University Press, 2007, 296 p.
3. **Egelberg M.**, Multilevel Union Administration: The Transformation of Executive Politics in Europe, Palgrave, New York, 2006, 245 p.
4. Evaluating Public Participation in Policy Making, OECD, 2005, 130 p.
5. **Kraft E.**, Environmental Policy and Politics, US, 2011, 507 p.
6. **Mallon K.**, Renewable Energy Policy and Politics: A Decision-making, "Earthscan", UK and USA, 2006, 289 p.
7. **Pettman R.**, World Politics: Rationalism and Beyond, "Palgr. Macm.", New York, 2001, 195 p.
8. **Thurmaier K. M., Willoughby K. G.**, Policy and Politics in State Budgeting, NY, 2001, 398 p.
9. **Tiihonen S.**, From Governing to Governance: Process of Change. Tampere Univ. Press, 2004.
10. **Waters T., Waters D.**, Weber's Rationalism and Modern Society: New Translation on Politics, Bureaucracy and Social Stratification, Palgrave Macmillan, New York, 2015, 239 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

- ☑ *Քաղաքականությունը և կառավարումը 21-րդ դարում: Երկատման (դիվստոմիայի) շուրջ գիտական բանավեճի էությունը:*
- ☑ *Քաղաքականության և վարչարարության փոխհարաբերությունները հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության մեջ:*

☑ *Քաղաքականության մշակման և իրականացման տեսական հիմնադրույթները "New Public Management"-ում:*

☑ *Քաղաքական գործիչների և վերին օղակի բյուրոկրատիայի միջև հարաբերությունների բնույթը, փոխազդեցությունը և վերահսկողությունը:*

☑ *Ռացիոնալիզմը քաղաքականության և կառավարման ոլորտներում. Տեսական վերլուծություն:*

ԹԵՄԱ 5. Բյուրոկրատիայի բազմազանությունը, մոդելները

Բյուրոկրատիայի հիմնախնդիրը. գործառույթները և ռազմավարությունը: Բյուրոկրատիան՝ լեզալ իշխանության երաշխիք. Մաքս Վեբեր: Լեզիտիմ իշխանության երեք տիպերը: Բյուրոկրատիայի զարգացման պատմական նախադրյալները: Բյուրոկրատիայի ուսումնասիրության հետվեբերյան փուլը, հիմնական զարգացումները: Ամերիկյան բյուրոկրատիայի գործառույթությունը. ուժեղ և թույլ կողմերի վերլուծություն (Թոլկոտ Պարսոնս և Ռոբերտ Մերտոն): Հրապարակային և լատենտ (թաքնված) գործառութայնություն: Բյուրոկրատիայի գաղտնի և հրապարակային գործառութայնության նորմերը: Բյուրոկրատիայի ապագործառութայնությունը. բյուրոկրատիայի ռիտուալիզմ, կազմակերպչական ոգի և մասնագիտական հպարտություն, բյուրոկրատիայի և շահառուների հակադրություն: Բյուրոկրատական կառուցվածքը և անհատականությունը: Մերտոնյան գործառութայնության դրույթների քննադատությունը: Կառավարման բյուրոկրատական մոդելների բազմազանությունը. Ալվին Գոուլդներ: Բյուրոկրատիայի «հանդուրժողականության մոդելը»: Տեսական այլ մոդելներ: Նորմատիվ մոդելների տիպաբանություն: Բյուրոկրատիայի ռացիոնալ և բնական մոդելները: Բյուրոկրատացման հայեցակետերի արդի վերլուծություն (սպասված և անսպասելի փոփոխություններ): Բյուրոկրատացման

սահմանափակումները: Բյուրոկրատիայի իշխանության սահմանները: Գոռվդների ներդրումը հետվերելյան փուլի հետազոտություններում. Տեսական ուսումնասիրության առանձնահատկությունները:

Գրականություն

1. **Մարգարյան Մ. Մ.**, *Ընտրանու տիպերը և իշխանության լեգիտիմության հիմնահարցը*, 26 հուլիսի, 2014 /<https://mmmargaryan.wordpress.com/2014/06/26/elita/>:
2. **Albrow M. C.**, *Bureaucracy*, McMillan, London, 1970.
3. *Concepts and the Social Order: Robert K. Merton and the Future of Sociology*, /ed. by Yehuda Elkana, Andra 's Szigeti, Gyorgy Lissauer/, CEU Press, Budapest-New York, 2011, pp. 9-19, 29-45, 61-77, 111-121.
4. **Farazmand A.**, *Handbook of Comparative and Development Public Administration*, Second ed., by Marcel Dekker, Inc., USA, 2001, pp. 80-102.
5. **Kuotsai Tom Liou**, *Handbook of Public Management Practice and Reform*, by Marcel Dekker Inc., New York, Basel, 2001, pp. 68-85.
6. **Kwang-Ki Kim**, *Order and Agency in Modernity: Talcott Parsons, Erving Goffman and Harold Garfinkel*, State University of New York Press, USA, 2003, pp. 31-53.
7. **Merton K. Robert**, *Social Theory and Social Structure*, The Free Press/ Collier MacMillan Year, London, 1968, pp. 215-249, 249-261, 261-279.
8. **Merton K. Robert**, *On Theoretical Sociology: Five Essays. Old and New*, by the Free Press, USA, 1967, 190 p.
9. **Merton K. Robert**, *The Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations*, /ed. by Norman W. Storer/, The Univ. of Chicago Press, Chicago and London, 1973, pp. 70-99.
10. **Parsons T.**, *The Social System*, by Taylor & Francis, e-Library /www.ebookstore.tandf.co.uk/, pp. 1-15, 45-105, 220-259.

11. **Giuseppe Bonazzi**, *Storia del pensiero organizzativo*, 14^a edizione, by Franco Angeli, Milano, Italy, 2008, pp. 193-201, 201-214, 215-230, 232-247.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Ալեքսանյան Ա.**, Բյուրոկրատիայի տեսություն, Ուսումնական ձեռնարկ, «Վան Արյան», Երևան, 2008, 218 էջ:

2. **Քալանթարյան Է.**, Հանրային կազմակերպությունների տեսություն, Ուսումնական ձեռնարկ, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2016, 200 էջ:

3. **Adorno T. W.**, Max Weber e la sociologia oggi, Jaca Book, Milano, 1965.

4. **Bendix R.**, Max Weber, An Intellectual Portrait, Heinemann, London, 1960.

5. **Festinger L.**, When Prophecy Fails, Harper Torchbooks, New York, 1956.

6. **Galnoor I.**, Public Management in Israel: Development, Structure , Functions and Reforms (Routledge Studies in Middle Eastern Politics), Routhledge, London and New York, 2010.

7. **Gouldner W. Alvin**, Wildcat Strike: A Study in Worker-Management Relationships, by Harper and Row Publishers, New York, 1965, pp. 53-65, 106-117.

8. **Gouldner W. Alvin**, The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class, The MacMillan Press, New York, 1979, pp. 11-28, 49-53.

9. **Mommsen J. W.**, The Age of Bureaucracy: Perspectives on the Political Sociology of Max Weber, Harper & Row Publishers, New York and London, 1974, 124 p.

10. **Parsons T.**, Action Theory and the Human Condition, by the Free Press and MacMillan, New York and London, 1978.

11. Talcott Parsons on Institutions and Social Evolution, ed. by **Leon H. Mayhew**, The University of Chicago Press, Chocago and London, 1982, pp. 117-173.

12. The Theory of Social Action: The Correspondence of Alfred Schutz and Talcott Parsons, ed. by **Richard Grathoff**, Indiana Univ. Press, Bloomington and London, 1978, pp. 1-21, 72-79.

13. **Thurmaier K. M., Willoughby K. G.**, Policy and Politics in State Budgeting, NY, 2001, 398 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Բյուրոկրատիայի գործառնությաննությունը և ռազմավարական խնդիրները ժամանակակից հանրային կառավարման տեսությունում:*

☑ *Բյուրոկրատական կառավարման հետվերերյան տեսությանը բնորոշ այլ հատկանիշներ:*

☑ *Բյուրոկրատական կառավարման մոդելների համեմատության առավելություններն ու թերությունները:*

☑ *Բյուրոկրատիայի իշխանության սահմանները, նորմատիվ սահմանափակումները:*

ԹԵՄԱ 6. Առաջնորդություն, կազմակերպում և բյուրոկրատական համակարգի տրամաբանությունը

Առաջնորդությունն ու կազմակերպումը հանրային կառավարման ժամանակակից տեսությունում: Բյուրոկրատական համակարգի գործառնության հին և նոր տրամաբանությունը: Ռոբերտ Միխելսի ազդեցությունը մերտոնյան տեսության վրա և հիմնական տարբերությունները: Առաջնորդության գործառնություններն ու ռիսկայնությունը: Ֆորմալ և ոչ ֆորմալ համագործակցության հիմնական տարբերությունները: Բյուրոկրատական համակարգը և կառավարման ռազմավարությունը: Միշել Կրոգե: Տեսական մոդելների հիմնական նորությունը: Պետական երկու բյուրոկրատիաների առանձնահատկությունները: Փարիզյան հաշվապահական ինստիտուտը և արդյունաբերական մոնոպոլը: Իշխանությունն ան-

ճշտության հիմնական վերահսկիչ: Իշխանության և ռազմավարության պայքարը: Բյուրոկրատիան և ազգային համատեքստը: Տեխնոլոգիան և մշակութային առաջընթացը: Հանրային կառավարման ֆրանսիական սոցիոլոգիան Կրոզյեից հետո: Առաջնորդություն և կառավարում (Պիեր Ջորջիո Գաբասսի, Մարիա Լիսա Գարսիտտո): Խարիզմայից դեպի անհատականություն: Առաջնորդության նոր հայեցակարգը: Առաջնորդության նոր ոճերը կառավարման տեսության մեջ: Կանանց առաջնորդություն: Առաջնորդություն և կազմակերպչական կառուցվածքի փոփոխություն:

Գրականություն

1. **Մարգարյան Մ. Մ.**, *Քաղաքական լիդերություն. Տեսություն և պրակտիկա*, ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիա, Եր., 2017, 311 էջ:

2. **Քալանթարյան Է.**, *Հանրային կազմակերպությունների տեսություն*, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2016, էջ 29-45:

3. **Քալանթարյան Է.**, *Առաջնորդի (լիդերի) ինստիտուտը հանրային կազմակերպություններում*, «Լրատու» գիտ. հոդվածների պարբերակ. ժողովածու, Մեսրոպ Մաշտոցի անվ. համալսարան, «Լիմուշ» հրատ., 2016, էջ 231-239:

4. **Crozier J. M., Huntington P. S., Watanuki J.**, *The Crisis of Democracy: Report on the Governability of Democracies to the Trilateral Commission*, by New York University Press, USA, 1975, pp. 11-20, 39-59.

5. **Farazmand A.**, *Handbook of Comparative and Development Public Administration*, Second ed., by Marcel Dekker, Inc., USA, 2001, pp. 24-54.

6. **Kuotsai Tom Liou**, *Handbook of Public Management Practice and Reform*, by Marcel Dekker Inc., New York, Basel, 2001, pp. 34-58.

7. **Malandro L.**, *Fearless Leadership: How to Overcome Behavioral Blind Spots and Transform your Organization*, by the McGraw-Hill Comp., NY, 2009, pp. 117-145, 145-173, 219-247.

8. **Rabin J., Hildreth W/ Bartley, Miller J. Gerald**, *Handbook of Public Administration*, Third ed., Taylor and Frnacis Group, 1989, pp. 82-120.
9. **Werhane H.P., Painter-Morland M.**, *Leadership, Gender and Organization*, "Springer", London and New York, 2011, pp. 1-11, 11-19, 65-209.
10. **Selznik Ph.**, *A Humanist Science: Values and Ideals in Social Inquiry*, Stanford University Press, California, 2008, pp. 3-31, 45-105.
11. **Whitney D., Trosten-Bloom A., Rader K.**, *Appreciative Leadership: Focus on What Works to Drive Winning Performance and Build a Thriving Organization*, New York, 2010, pp. 13-27, 87-123.
12. **Gabassi Giorgio P., Garzitto Lisa M., Giantullio Perin**, *Psicologia e qualità*, FrancoAngeli, Milano, Italy, 2005, 152 p.
13. **Gabassi Giorgio P., Garzitto Lisa M.**, *Persone, lavoro, organizzazione: Una lettura psicologica della vita organizzativa*, FrancoAngeli, Milano, Italy, 2014, pp. 122-146.
14. **Giuseppe Bonazzi**, *Storia del pensiero organizzativo*, 14^a edizione, by Franco Angeli, Milano, Italy, 2008, pp. 248-265, 266-286.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Ալեքսանյան Ա. Ս.**, *Կանանց քաղաքացիական ներկայացվածության հիմնախնդիրները ՀՀ-ում*, «Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, Քաղաքագիտություն», 144.6, 2014 (№ 3), էջ 36-46:
2. **Boyd B., Henning N., Reyna E., Wang E. D., Welch D. M.**, *Hybrid Organizations: New Business Models for Environmental Leadership*, by Greenleaf Publishing Limited, UK, 2009, pp. 144-150:
3. **Box C. Richard**, *Democracy and Public Administration*, by M.E. Sharpe Inc., New York, 2007:
4. **Carter L., Ulrich D., Goldsmith M.**, *Best Practices in Leadership Development and Organization Change: How the Best Companies*

Ensure Meaningful Change and Sustainable Leadership, by John Wiley & Sons, Inc., US, 2005, 513 p.

5. **Chhokar S. Jagdeep, Brodbeck C. Felix, House J. Robert**, Culture and Leadership Across the World: The Globe Book of In-Depth Studies of 25 Societies, by LEA Publishers, New Jersey and London, 2007, 1198 p.

6. **Huges L. R., Beatty Colarelli K.**, Becoming a Strategic Leader: Your Role in Your Organization's Enduring Success, by Jossey-Bass, USA, 2005, pp. 7-43, 167-193, 215-229.

7. **Miller Huge T.**, Postmodern Public Administration, Rev. ed., by M.E. Sarpe Inc., 2007.

8. **Miner B. John**, Organizational behavior 1: Essential Theories of Motivation and Leadership, by M.E. Sharpe Inc., USA, 2005, pp. 3-18, 232-256, 361-387.

9. **Moore S.**, Strategic Project Portfolio Management: Enabling a Productive Organization, by J.Wiley & Sons Inc., New Jersey, 2010, 195 p.

10. **Raadschelders Jos C. N., Toonen Theo A. J., Frits M. Vandermeer**, The Civil Service in the 21th century: Comparative Perspectives, Palgrave MacMillan, New York, 2007.

11. **Verheijen T.**, Civil Service Systems in Central and Eastern Europe /with the coopertaion of Alexander Kotchegura/, UK, 1999.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☒ Առաջնորդության հայեցակարգը Ռ. Միխելսից մինչև Ռ. Մերտոն:

☒ Բյուրոկրատական կառավարման տեսական մոդելների համեմատական վերլուծությունը:

☒ Առաջնորդության ոճերի անցումները, գործառույթների կերպավորումը և դրանց տեսական հիմնավորումը:

☒ Կանանց դերը առաջնորդության և կառավարման տեսության մեջ:

ԹԵՄԱ 7. Բյուրոկրատական քաղաքականության տեսությունը

Քաղաքականություն-կառավարում երկատման (դիխոտոմիայի) խնդիրը բյուրոկրատական քաղաքականության մասին տեսությունում (Theory of Bureaucratic Politics): Բյուրոկրատական քաղաքականության մասին տեսության էությունը. Դուայթ Վալդ: Բյուրոկրատական քաղաքականության Էլիսոնյան հարացույցը: Բյուրոկրատիայի դերը քաղաքական իշխանության կառուցվածքում: Հանրային քաղաքականություն մշակելու բյուրոկրատական մեխանիզմները: Բյուրոկրատիայի իշխանությունը նախագահական կառավարման ձև ունեցող երկրներում (Ֆրանսիա, ԱՄՆ): Առաջնորդության հատկանիշները բյուրոկրատական կառույցներում: Նախագահը՝ որպես բյուրոկրատական ինստիտուտի առաջնորդ: Կառավարությունը՝ որպես բյուրոկրատական կենտրոնական մարմին. Փոլ Հ. Էփրի: Ներկայացուցչական բյուրոկրատիա: Բյուրոների «կենսական շրջապատույտը». Էնթոնի Դաունս: Բյուրոների ձևավորման տրամաբանությունն ու առանձնահատկությունները Դաունսի տեսության մեջ: Բյուրոն՝ որպես տեղեկատվության գեներացման համակարգ: Ադմինիստրատիվ էլիտայի (ընտրանի) էությունն ու սահմանումը. Ռոբերտ Դալ: Վարչական (ադմինիստրատիվ) էլիտայի ձևավորման առանձնահատկությունները ԱՄՆ-ում: Վարչական ռեսուրսի և ինստիտուտների իշխանությունը ԱՄՆ-ում. Նորտոն Է. Լոնգ: Ադմինիստրատիվ էլիտայի ձևավորման առանձնահատկությունները զարգացած և զարգացող երկրներում. Համեմատական վերլուծություն:

Գրականություն

1. **Դալ Ռ.,** *Ժողովրդավարության սահմանները և հնարավորությունները*, Եր., «Զանգակ», 2005, 176 էջ:

2. **Appleby P.**, *Citizens as sovereigns*, Syracuse University Press, New York, 1962 /www.archive.org/.
3. **Dahl A. R.**, *Who governs? Democracy and Power in an American City*, 1961.
4. **Downs A.**, *Inside Bureaucracy*, 1964.
5. **Farazmand A.**, *Bureaucracy and Administration*, CRC Press, USA, 2009, pp. 139-155, 239-253, 321-327, 381-395.
6. **Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Icaria J. M.**, *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., Westview Press, 2012, pp. 41-43, 43-48, 48-50, 60-64.
7. **Guidi Mattia**, *European Administrative Governance*, Palgrave Macmillan, UK, 2016, 250 p.
8. **Lane Jan-Erik**, *New Public Management*, Routledge, London and NY, 2000, pp. 16-179.
9. **Merton R. King**, *Sociological Research*, Publ. "Harcourt", Brace and World, New York, 1963 /www.archive.com/.
10. **Otenyo E. E., Lind N. S.**, *Comparative Public Administration: The Essential Readings*, Elsevier Ltd, 2006, pp. 735-811.
11. **Waldo Dwight**, *The Administrative State: a Study of the Political Theory of American Public Administration*, Holmes & Meier, New York, 1984.
12. **Waldo Dwight**, *The study of public administration*, Random House, New York, 1955.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Appleby H. P.**, *Policy and Administration*, New York, 1949.
2. **Appleby H. P.**, *Morality and Administration in Democratic Government*, New York, 1969.
3. **Appleby H. P.**, *Citizens as Sovereigns*, New York, 1962.
4. **Adshead M., Millar M.**, *Public Administration and Public Policy in Ireland: Theory and Methods*, Routledge, London and New York, 2003, 274 p.

5. **Graziano R. Paolo, Jacquot S., Palier B.**, The EU and the Domestic Politics of Welfare State Reforms, Palgrave Macmillan, New York, 2011, 352 p.

6. **Halperin H. M., Clapp P. A.**, Bureaucratic Politics and Foreign Policy, 2nd ed., Brookings Institution Press, Washington DC, 2006, 415 p.

7. **Koppel J. S. G.**, The Politics of Quasi-government: Hybrid Organizations and the Dynamics of Bureaucratic Control, Cambridge University Press, UK, 255 p.

8. **Lewis E. D.**, The Politics of Presidential Appointments: Political Control and Bureaucratic Performance, Princeton University Press, UK, 2008, 311 p.

9. **O'Donnell A. G.**, Modernization and Bureaucratic-Authoritarianism: Studies in South American Politics, Berkeley, 1973, 243 p.

10. **Pearson L., Taggart M., Harlow C.**, Administrative Law in a Changing State: Essays in Honour of Mark Aronson, "Hart" publ., 2008, 320 p.

11. **Rosenbloom H. D., McCurdy E. H.**, Revisiting Waldo's Administrative State: Constancy and Change in Public Administration (Public Management and Change), Georgetown University Press, USA, 2006, 310 p.

12. **Vermeule A.**, Law's Abnegation: From Law's Empire to the Administrative State, Harvard University Press, 2016, 422 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Քաղաքականության բյուրոկրատացման և բյուրոկրատիայի քաղաքականացման արդի միտումների շուրջ բանավեճն ու խնդրի էությունը:*

☑ *Բյուրոկրատիայի աճող դերը քաղաքականության օրակարգի ձևավորման և քաղաքականության մշակման գործընթացներում:*

☑ *Բյուրոկրատիայի իշխանությունը կառավարման նախագահական ձևում:*

☑ *Ադմինիստրատիվ էլիտայի ձևավորման առանձնահատկությունները խորհրդարանական կառավարման ձև ունեցող երկրներում:*

ԹԵՄԱ 8. Վարչական իշխանության հայեցակարգը

Հանրային կառավարման իշխանական չափումը: «Իշխանություն» և «կառավարում» հասկացությունների սահմանումը: Վարչական (ադմինիստրատիվ) իշխանության աղբյուրները: Վարչական իշխանության տիպաբանությունը: Ապակենտրոնացված իշխանություն. Մարի Փարքեր Ֆոլլետ: Հանրային իշխանության բաշխումը. Գրահամ Թ. Ալլիսոն: Կառավարության իշխանությունն ըստ Թեդ Գեբլերի և Դեյվիդ Օսթորնի (Reinventing government): Իշխանության իրականացման սկզբունքները հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի շրջանակներում: Կատալիտիկ կառավարում: Ուղղակի և չընդհատվող կառավարում: Մրցունակ ծառայություններ մատուցող կառավարություն: Կառավարման կանոնադրական համակարգից անցումը կոնկրետ նպատակի և խնդիրների (mission-driven) իրականացման համակարգի: Արդյունքների (վերջնարդյունքների) վրա հիմնված կառավարում (results-oriented): Դեպի հաճախորդը կամ սպառողն ուղղված կառավարում (customer-driven): Գործարար կառավարում (enterprising government): Ճգնաժամերի կառավարում (anticipatory): Ապակենտրոնացված կառավարում: Մասնակցություն և թիմային աշխատանք: Դեպի շուկան ուղղված կառավարում (market-oriented):

Գրականություն

1. Кузнецова Н. В., *История Менеджмента*, Владивосток, 2004, с. 11-14.
2. Allison G. T., *Bureaucratic Politics: A Paradigm and Some Policy Implications*, World Politics (with Morton H. Halperin), 1972.
3. Clegg S., Courpasson D., Phillips N., *Power and Organizations*, "Sage" Publications, London and New Delhi, 2006, 468 p.
4. Crosby B. C., Bryson J. M., *Leadership for the Common Good: Tackling Public Problems in a Shared-Power World*, 2nd ed., Jossey-Bass, USA, 2005, 492 p.
5. Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Icaria J. M., *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., Westview Press, 2012, pp. 51-57, 57-61.
6. Follet M. P., *The New State: The Solution of Popular Government*, Longmans, Green and Co, London 1918, www.archive.org.
7. McKinney Jerome B., Howard Lawrence C., *Public Administration: Balancing Power and Accountability*, 2nd ed., "Greenwood Publ. Group", USA, 1998, 520 p.
8. Mulgan G., *The Art of Public Strategy: Mobilizing Power and Knowledge for the Common Good*, Oxford University Press, New York, 2009, 321 p.
9. Osborn D., Gaebler T., *Reinventing government: how the entrepreneurial spirit is transforming the public sector*, USA, 1992, 405 p.
10. Richard J. Stillman, *Public Administration: Concepts and Cases*, Fifth ed., by Houghton Company, USA, 1992, pp. 100-118.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Энтин М. Л.**, Эффективное государство, Российско-Европейский Центр Экономической Политики (РЕЦЭП), М., 2005 /www.recep.ru/.
2. **Angang Hu**, The Modernization of China's State Governance, "Springer", China, 2017, 193 p.
3. **Bernhagen P.**, The Political Power of Business: Structure and Information in Public Policymaking, Routledge, USA and Canada, 2007, 193 p.
4. **Biddulph S.**, Legal Reform and Administrative Detention Powers in China, Cambridge University Press, UK, 2007, 504 p.
5. **Dick E., Gaesing K., Inkoom D., Kausel T.**, Decentralisation and Regional Development. Experiences and Lessons from Four Continents over Three Decades, "Springer", US, 2016.
6. **Domenec M.**, Ethics in Management: Exploring the Contribution of Mary Parker Follett, IESE Business School, 2006.
7. **Hans Blokland**, Modernization and its Political Consequences: Weber, Mannheim and Schumpeter, Yale University Press, New Haven and London, 2006.
8. **Kelley W. Michael**, The Impulse of Power: Formative Ideals of Western Civilization, USA, 1998, 333 p.
9. **Rabin J.**, Encyclopedia of Public Administration and Public Policy, «Taylor and Francies Group», New York, 2005, 343 p.
10. **Zimmermann J., Werner Jörg R., Volmer Ph. B.**, Global Governance in Accounting: Rebalancing Public Power and Privat Commitment, Palgrave, New York, 2008, 260 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Հանրային իշխանության բաշխման առանձնահատկությունները հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի շրջանակներում:*

☑ *Վարչական իշխանություն. հասկացությունն ու տիպաբանությունը:*

☑ *Վարչական իշխանության աղբյուրները:*

☑ *Վարչական իշխանության իրականացման սկզբունքներն ըստ Թ. Գերլերի և Դ. Օսթրոնի:*

ԹԵՄԱ 9. Կառավարման հիմնախնդիրները.

Որոշումներ և ռեսուրսներ

Կառավարման վերլուծությունը. Ծագման երկու վարկածները: Ֆունկցիոնալիզմը կառավարման վերլուծության մեջ. Թուլկոտ Պարսոնսից մինչև Ամիթայ Էտցիոնի: Թուլկոտ Պարսոնսի ուսումնասիրությունների հիմնական դիմագծերը, դրանց ադեցությունը: Սոցիալիզացիայի գործընթացը: Հասարակությունը որպես սոցիալական համակարգ. «ՀՆԻԼ» աղյուսակը (հարմարվողականություն (Adaptation), նպատակներ (Goals), ինտեգրում (Integration), լատենտություն (Latency): Հարմարվողականություն՝ էկոնոմիկա (ծառայություններ մատուցող և արտադրություն տվող ձեռնարկություններ): Նպատակ՝ պետական-քաղաքական ինստիտուտները (կառավարություն, խորհրդարան, ՏԻՄ): Ինտեգրում՝ ինտեգրացնող ինստիտուտներ (կուսակցություններ, արհմիությունները, մասնագիտական ընկերություններ): Լատենտություն՝ մշակութային և մոտիվացիոն համակարգեր (եկեղեցի, ընտանիք, դպրոց): Հարմարությունը՝ արդյունավետ կառավարման պայման: Հնազանդության ախտանիշը, առաջնորդություն և խարիզմա:

Գրականություն

1. **Allen V. L.**, *Social Analysis*, Longman, London, 1975.
2. **Bell S., Hinmoor A.**, *Rethinking Governance: The Centrality of the State in Modern Society*, Cambridge University Press, UK, 2009, pp. 97-113, 115-135, 137-160.
3. **Etzioni A.**, *Two Approaches to Organizational Effectiveness: A Critique and Suggestion*, Admin. Sci. Quart., n.5, pp. 257-278.
4. **Etzioni A.**, *The Third Way to a Good Society*, "Demos", Great Britain, 2000, pp. 7-26, 52-59.
5. **Etzioni A.**, *The Spirit of Community Rights Responsibility and the Communication Agenda*, "Crown Publishers Inc.", New York, 1993, pp 134-163, 209-226.
6. **Georgiou P.**, *The Goal Paradigm and Notes towards a Counter-Paradigm*, Admn. Sci.Quart., n. 18, 1973, pp. 291-310.
7. **Newman J.**, *Modernizing Governance: New Labour, Policy and Society*, "SAGE" Publications Ltd, UK, 2001, pp. 11-22, 26-37, 40-52, 127-133, 143-158.
8. **Parsons T.**, *The Structure of Social Action*, McGraw-Hill, New York, 1937.
9. **Parsons T., Shils E.**, *Toward a General Theory of Action*, Harvard Univ. Press, Mass., 1951.
10. **Prideaux, Simon**, *From Organisational Theory to the New Communitarianism of Amitai Etzioni*, Canadian Journal of Sociology, 2002.
11. **Sciulli, David**, *Etzioni's Critical Functionalism: Communitarian Origins and Principles*. Leiden, Boston: Brill, 2011.
12. **Giuseppe Bonazzi**, *Storia del pensiero organizzativo*, 14^a edizione, by Franco Angeli, Milano, Italy, 2008, pp. 337-346, 347-363.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Etzioni A., Bowdith A.**, Public Intellectuals An Endangered Species?, by Rowan & Littlefield Publishers Inc., Ukm 2006, 280 p.
2. **Etzioni, A.**, New communitarian thinking: persons, virtues, institutions, and communities. Charlottesville: University Press of Virginia., 1995.
3. **Joan E. Grusec, Paul D. Hastings**, Handbook of Socialization: Theory and Research, by Guilford Press, New York, 2007, 737 p.
4. **Kooiman J.**, Modern Governance: New Government-Society Interactions, "SAGE" Publications, London, 1994, pp. 9-35, 137-191, 191-205, 205-219.
5. **Mengyan (Yolanda) Yu**, Instrumental Autonomy, Political Socialization and Citizenship Identity, "Springer" Nature Singapore Pte Ltd, 2017, 181 p.
6. **Oberfield W. Zachary**, Becoming Bureaucrats: Socialization at the Front Lines of Government Service, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2014, 244 p.
7. **Newman J.**, Modernizing Governance: New Labour, Policy and Society, "SAGE" Publications Ltd, UK, 2001, 356 p.
8. **Petersen Glenn**, Traditional Micronesian Societies: Adaptation, Integration and Political Organization, University of Hawai'i Press, Honolulu, 2009, 290 p.
9. **Settersten A. R., Owens J. T.**, New Frontiers in Socialization, Vol. 7, "JAI", USA, 2008, 543 p.
10. The Process of Socialization /ed. by **Salem Press**/, New Jersey, 2011, 197 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Կառավարման վերլուծության վարկածներն ու սոցիալիզացման գործընթացը:*

☑ *Գործառնությանությունը (ֆունկցիոնալությունը) որպես կառավարման վերլուծության չափանիշ:*

☑ *Սոցիալական համակարգի վերլուծության «AGIL-ՀՆԻԼ» աղյուսակը:*

☑ *Ինտեգրացնող ինստիտուտների տիպաբանությունն ու վերլուծությունը:*

ԹԵՄԱ 10. Կառավարչական որոշումների տեսությունը

Որոշումների կայացման գործընթացը հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի շրջանակներում: Կառավարչական որոշումների տիպաբանությունը: Որոշումների կայացման մեթոդաբանությունը: Որոշումների կայացման չափանիշները հանրային, մասնավոր և ոչ առևտրային հատվածներում. Դեյվիդ Օսբորն և Թեդ Գերլեր: Կառավարչական որոշումներ կայացնող առանցքային դերակատարները: Որոշումների դասակարգումն ըստ Հերբերտ Սայմոնի: «Սահմանափակ ռացիոնալություն»: Սայմոնյան դպրոցի երեք հեղափոխական մոտեցումները: Դասական տեսության որոշումների կայացման կեղծ դրույթներն ըստ Սայմոնի: Մարդկային ռացիոնալության սահմանները: Կազմակերպչական կառուցվածքներ՝ ծրագրված որոշումներ, հեղինակություն, ազդեցություն: Կռալիցիաներ, կոնֆլիկտների կեղծ (quazi) լուծում, նպատակների երկդիմություն. Ռիչարդ Սիրտ (R.Cyert) and Ջեյմս Գ. Մարչ (J. March): Կառավարչական որոշումների «փաստացի» և «արժեքային» տեսակները: Կառավարչական որոշումների տիպաբանությունն ըստ Ռ. Դալի: Կառավարչական և քաղաքական որոշումների տարբերակումը: Կառավարչական որոշումների կայացման ոճերի տիպաբանությունն ըստ Ռ. Դաֆտի: Ռացիոնալու-

թյունը և ինտուիցիան՝ որպես որոշումների կայացման գործոններ: Իռացիոնալ վարք: Ռացիոնալ ընտրություն: Սահմանափակ ռացիոնալություն: Կառավարչական որոշումներ կայացնող դերակատարների տիպաբանությունն ըստ Չարլզ Է. Լինդբլոմի: Ինկրեմենտալիզմ: «Փոքր քայլերի» տեսություն. Չարլզ Է. Լինդբլոմ: Տրամաբանական ինկրեմենտալիզմ: Կառավարչական որոշումների արդյունավետության գնահատումը:

Գրականություն

1. **Вигман С. Л.**, *Стратегическое управление в вопросах и ответах*, Учеб. пособие, Изд. «Проспект», М., 2004, 296 с.
2. **Кузьмина Т. В.**, *Чарльз Эдвард Линдблом*, Серия «Гуру Менеджмента», /www.litres.ru/.
3. **Мескон М., Альберт М., Хедоуру Ф.**, *Основы менеджмента*, Изд. «Дело», М., 2004.
4. *Теория Управления*, Учебник, /под ред. Ю.В. Васильева, Б.Н. Парахиной, Л.И. Ушвицкого/, 2-е изд., М., 2005, 608 с.
5. **Саймон А., Смитбург Д., Томпсон В.**, *Менеджмент в организациях*, Ред. А.М.Емельянов, «Экономика» РАГС, М., 1995.
6. **Bendor J.**, *Bounded rationality and Politics*, Univ. of California Press, London, 2010, 248 p.
7. **Lindblom Charles E.**, *The Market System: What it is, How It Works and What to Make of It*, Yale University Press, New Haven and London, 2001, 305 p.
8. **Lindblom, Charles E., Woodhouse, Edward J.**, *The policy-making process*, 3rd. ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1993.
9. **Lindblom, Charles E., Dahl, Robert A.**, *Politics, economics, and welfare: planning and politico-economic systems resolved into basic social processes*, with a new pref. by the authors. Chicago: University of Chicago Press, 1976.

10. *Models in a Behavioral Theory of the Firm*, with Edward Feigenbaum, and James March, Behavioral Science, April, 1959, pp. 81-95.
11. *Multi-Period Decision Models with Alternating Choice as a Solution to the Duopoly Problem*, with M. H. DeGroot, Quarterly Journal of Economics, August, 1970, pp. 410-429.
12. **Martin N. Thomas**, *Smart Decisions: The Art of Strategic Thinking for the Decision-making Process*, Palgrave, UK, 2016, 197 p.
13. **Richard J. Stillman**, *Public Administration: Concepts and Cases*, Fifth ed., by Houghton Company, USA, 1992, pp. 173-220.
14. **Simon A. Herbert**, *Administrative Behavior. How Organization can be Understood in Terms of Decision Process*, Rockilde University, Spring, 1994.
15. **Giuseppe Bonazzi**, *Storia del pensiero organizzativo*, 14^a edizione, by Franco Angeli, Milano, Italy, 2008, pp. 363-370, 371-382.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Baptiste Tracey**, Being a Leader and Making Decisions, "Infobase" Publishing, New York, 2009, 137 p.
2. **Brunner T. R., Steelman T. A., Coe-Juell R., Cromley Ch. M., Edwards M. Ch., Tucker W. D.**, Adaptive Governance: Integrating Science, Policy, and Decision Making, "Columbia University Press", New York, 2005, 345 p.
3. **Cheighton L. James**, The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement, "Jossey-Bass", US, 2005, 285 p.
4. **Crawford Ch., Salmon C.**, Evolutionary Psychology, Public Policy and Personal Decisions "Lea", London, 2004, 392 p.
5. **Hans de Bruijn, Ernst ten Heuvelhof, Roel in't Veld**, Process Management: Why Project Management Fails in Complex Decision Making Processes, "Springer", 2nd ed., London and New York, 2010, 182 p.

6. **Kong T., Tsebelis G., Debus M.**, Reform Process and Policy Change: Veto Players and Decision-Making in Modern Democracies, "Springer", USA, 2010, 294 p.

7. **Lakhmi C. Jain, Ngic Thanh Nguyen**, Knowledge Processing and Decision Making in Agent-Based Systems, "Springer", Australia, 2009, 324 p.

8. **Massimo Marreli, Giacomo Pignataro**, Public Decision-making Processes and asymmetry of Information, "Kluwer Academic Publishers", Boston, Dordrecht, London, 2001, 212 p.

9. **Olshefski F. D., Cunningham B. R.**, Agendas and Decisions: How State Government Executives and Middle Managers Make and Administer Policy, "State University of New York Press", USA, 2008, 170 p.

10. **Saati L. Thomas, Vargas G. Luis**, Decision making with the Analytic Network Process: Economic, Political, Social and Technological Applications with Benefits, Opportunities, Costs and Risks, "Springer", USA, 2006, 282 p.

≈Մեմբերնար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Կառավարչական որոշումների տիպաբանությունը հանրային կառավարման ժամանակակից հարացույցի շրջանակներում:*

☑ *Կառավարչական որոշումների կայացման գործընթացի տարբերությունը հանրային, մասնավոր և երրորդ հատվածի կազմակերպություններում:*

☑ *Կառավարչական որոշումների կայացման գործընթացի վրա ազդող գործոնների վերլուծությունը տեսական մոտեցումների հիման վրա:*

☑ *Կառավարչական որոշումների արդյունավետության գնահատման չափանիշներն ու մեթոդաբանությունը:*

ԹԵՄԱ 11. Անճշտությունների վերահսկողության և «հանգամանքների տեսությունը»

«Հանգամանք» հասկացության սահմանումը հանրային կառավարման տեսության մեջ: «Հանգամանքների տեսության» (Contingency theory) ծագման պատմական ակունքները: «Հանգամանքների տեսության» գաղափարները անտիկ փիլիսոփայությունում: «Հանգամանքների տեսության» էությունը, հիմնախնդիրները: «Հանգամանքների տեսության» մոդելները: Հանգամանքներ, քաղաքականություն և հավասարություն: Սոցիոտեխնիկական համակարգի հայեցակարգը: Տեխնոլոգիաները՝ որպես տիպաբանական չափանիշ. Ջոան Վուդվարդ: Տեսության հիմնադրույթները տեխնոլոգիաների և տարածության միջև. Վուդվարդյան տեսությունից մինչև Աստոնյան խումբ: Միջավայր և կառուցվածք. Փաուլ Ռ. Լոուրենս և Ջեյ Վ. Լորշ: Ինտեգրում և տարբերակում (դիֆֆերենցացիա): Նորարարություն և շարունակականություն. Ջեյմս Դ. Թոփսոն: Տեխնիկական և կազմակերպչական ռացիոնալություն: Կայունությունը՝ կառավարման արդյունավետության երաշխիք: Անորոշության վերահսկողությունը՝ արդյունավետ կազմակերպման տրամաբանություն: Աճող անորոշության պայմաններում որոշումների կայացման չափանիշները: Պատահական գործընթացների ազդեցությունը ընդունված որոշումների վրա: «Հանգամանքների տեսություն» և ժողովրդավարություն:

Գրականություն

1. **Derek P. Hickson A. K.**, *Organizational Structure in its Context: The Aston Programme I*, Gower, London, 1976.
2. **Derek P. Hickson A. K.**, *Organizational Structure in its Context: The Aston Programme II*, Gower, London, 1977.
3. **Ghofar A., Sardar M. N.**, *Corporate Governance and Contingency Theory: A Structural Equation Modeling Approach and*

Accounting Risk Implications, “Springer”, Switzerland, 2015, pp. 6-10, 12-36, 77-100.

4. **Joshua Ramey**, *Politics of Divination: Neoliberal Endgame and the Religion of Contingency*, by Rowman & Littlefield International, Ltd., London, 2016, pp. 1-49.

5. **Knight U. G.**, *Power Systems in Emergencies From Contingency Planning to Crisis Management*, “John Willey & Sons” Ltd, England, 2001, pp. 26-35, 35-52, 53-99.

6. **Oyoma S, Griffiths E. P., Russel D. G.**, *Cycles of Contingency: Development Systems and Evalution*, The MIT Press, 2001, pp. 177-239.

7. **Thompson, James D.**, *Organizations in Action: Social Science Bases of Administrative Theory* (With a new preface by Mayer N. Zald and a new introduction by W. Richard Scott ed.), 2003, 433 p.

8. **Woodward J.**, *Industrial Organization: Theory and Practice*, Oxford U.P., Oxford, 1965.

9. **Vuillemin J.**, *Necessity or Contingency: The Master Argument*, “CSLI Publications”, US, 1996, pp. 15-26, 26-38, 41-62.

10. **Giuseppe Bonazzi**, *Storia del pensiero organizzativo*, 14^a edizione, by FrancoAngeli, Milano, Italy, 2008, pp. 382-391, 392-405.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Burns T., Stalker G. M.**, *The Management of Innovation*, Tavistock Publ., London, 1961.

2. **Emery F. E., Trist E. L.**, *The Casual Texture of Organizational Environments*, *Human Relations*, n. 18, 1956, pp. 21-32.

3. **Gouldner A.**, *Organizational Analysis*, in *Sociology Today*, Bsic Books, New York, 1959.

4. **Lawrence P. R., Lorsh J. W.**, *Organization and Environment*, Harvard U.P., Cambridge, 1967.

5. **Lorsch J., Morse J.**, *Organizations and their Members: A Contingency Approach*, Harper & Row, New York, 1974.

6. **Pugh D., Hickson D.**, Organizational Structure in its Context: The Aston Programme I, Gower, London, 1967.

7. **Shapiro I., Bedi S.**, Political Contingency: Studying the Unexpected, the Accidental and Unforeseen, New York University Press, USA, 2007, pp. 21-79, 99-171.

8. **Thompson J.**, Organizations in Action, McGraw-Hill, New York, 1967.

9. **Trist E. L., Higgin H., Murray H., Pollok A. B.**, Organizational Choice, London, 1963.

10. **Woodward J.**, Industrial Organization: Theory and Practice, Oxford UP, Oxford, 1965.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☒ «Հանգամանքների տեսությունը»՝ կառավարման վերլուծության նոր մոտեցում:

☒ «Հանգամանքների տեսության» ծագման տեսական և գործնական դաշտերի նախադրյալները:

☒ «Հանգամանքների տեսության» մոդելների համեմատական վերլուծություն:

☒ Կառավարման գործոնային վերլուծությունը՝ որպես կազմակերպությունների արդյունավետության երաշխիք:

☒ «Հանգամանքների տեսության» արդիականությունը կազմակերպությունների ու ժողովրդավարական գործընթացների կառավարման պրակտիկայում:

ԹԵՄԱ 12. Կառավարման արդյունավետության տեսությունը

«Արդյունավետություն» հասկացության սահմանումները: «Արդյունարարություն» (effeciency) և «արդյունավետություն» (effectiveness) հասկացությունների տարբերությունը: Արդյունավետության տիպերը (տնտեսական, սոցիալական): Արդյունավետությունը գնահատելու մեթոդաբանությունը (գործառության, կառուցվածքային, համեմատական): Արդյունավետությունը գնահատելու չափանիշները: Կառավարման արդյունավետության վրա ազդող գործոնները: Արդյունավետ կառավարման դասական սկզբունքները. Լինդալ Ուրվիկ և Լյութեր Գուլիք: Կառավարման արդյունավետությունը հանրային կառավարման ժամանակակից տեսության շրջանակներում: Արդյունավետ կառավարման POSDCoRB բանաձևը: «Տրամաբանական քառակուսու» գաղափարը: Կառավարման արդյունավետության արդի խնդիրները (Հերբերտ Քաուֆման): Հիերարխիալոգիա (Փիթեր Լոուրենս): Ստորակարգային ռեգրես: Կոմպետենտության (բանիմացության, իրազեկվածության) երեք մակարդակներն ըստ Փիթեր Լոուրենսի: Ձևական անիրազեկվածության երևույթը: Բանիմացության (կոմպետենտության) գնահատումը: Արդյունավետության ցուցիչները հանրային (պետական) կառավարման համակարգում: Ազգային և միջազգային ցուցիչները: Կառավարման սոցիալական արդյունավետության ցուցանիշները: Կառավարման համակարգի բաղկացուցիչ տարրերի արդյունավետության ցուցանիշները:

Գրականություն

1. **Атаманчук Г. В.,** *Теория государственного управления*, М., Изд.-во «Омега-Л», 2010, с. 344-465:

2. *Эффективность государственного управления*, пер. с английского /общ. Ред. С.А. Батчикова, С.Ю. Глазьева, Изд. АО «Консалтбанкир», М. 1998, 848 с.

3. **Шелдрейк Дж.**, *Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации*, пер. с англ., под ред. В.А. Спивака, Санкт-Петербург, 2001.

4. **Blatter Joachim**, *Forms of Political Governance: Theoretical Foundations and Ideal Types*, Working Paper Series "Global Governance and Democracy" 07, Department of Political Science, University of Lucerne, December 2012, 95 p.

5. **Favaro M. Edgardo**, *Small States, Smart Solutions: Improving Connectivity and Increasing the Effectiveness of Public Services*, The World Bank, Washington DC, 2008, 310 p.

6. **Kaufman H.**, *The Forest Ranger: A Study in Administrative Behavior*, Wash. D.C., USA, 2006.

7. **Lowrence P.**, *The Peter Principle: Why Things always go Wrong*, 2003/www.landoshki.com/.

8. **Nadler D. A., Behan A. B., Madler M. B.**, *Building Better Boards: A Blueprint for Effective Governance*, "Jossey-Bass", san Francisco, 2006, 322 p.

9. *Public Administration and Management for Effective Governance*, 1998, 272 p.

10. *Towards More Effective and Dynamic Public Management*, OECD Public Governance Reviews, 2011, 290 p.

11. **Urwick L.**, *The Elements of Administration*, Harper & Row, New York, 1943.

12. **Urwick L.**, *The Meaning of Rationalization*, London, 1929.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Քալաշյան Վ. Ռ.**, Պետական կառավարման արդյունավետությունը, Դասախոսությունների նյութեր, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2014:

2. **Анохин М. Г.**, Современные технологии эффективной политики: Учеб. пособие: -М., РУДН, 2008, 289 с.

3. **Бондаренко В. А., Аралбаева Ф. З., Кудашова Ю. В.**, Проблемы повышения эффективности управления организацией: Монография. – Оренбург, 2001, 152 с.

4. **Степанов В. Ф.**, Важнейшие критерии эффективности демократического государства, М., 2004, 154 с.:

5. **Bang H., Esmark G.**, A System Theory of Good Governance, ICPP, Grenoble, Panel 45/Session 1, 2013, 35 p.

6. **Blatter J.**, Forms of Political Governance: Theoretical Foundations and Ideal Types, University of Lucerne, 2012 December, 94 p.

7. **Henrik Bang, Anders Esmark**, Systems Theory of Good Governance, Paper prepared for ICPP, Grenoble, Panel 45/session 1, 2013.

8. **Jarosz A.**, Good Governance and Civil Society: Selected Issues on the Relations between State, Economy and Society, Cambridge Scholars Publishing, 2014, 360 p.

9. **Kirton J., Larionova M., Savona P.**, Making Global Economic Governance Effective: Hard and Soft Law Institutions in a Crowded World, USA and Italy, 2010, 366 p.

10. Nine Steps to Effective Governance: Building High Performing Organizations, 3rd ed., "Palgrave Macmillan", UK, 2014, 520 p.

11. **Pippa Norris**, Stable Democracy and Good Governance in Divided Societies: Do Power-sharing institutions work?, J.Kennedy School of Government, Harvard University, Cambridge, 11/8/2005.

12. **Peters B. Guy**, Governance as Political Theory, Jerusalem Papers in Regulation & Governance, Working Paper No22, August, 2010.

13. **Stoker G., Chotray V.**, Governance Theory and Practice: A Cross-Disciplinary Approach, "Palgrave Macmillan", UK, 2009, 31 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *«Արդյունավետություն» և «արդյունարարություն» հասկացությունների սահմանումը:*

☑ *Կառավարման արդյունավետությունը գնահատելու մեթոդաբանությունը:*

☑ *Կառավարման արդյունավետությունն ապահովող դասական և նոր սկզբունքների համեմատական վերլուծություն:*

☑ *Կառավարման համակարգի սոցիալական և կառուցվածքային առանձին տարրերի արդյունավետությունը և դրանց ցուցանիշները:*

ԹԵՄԱ 13. Կադրային կառավարման հայեցակարգը

Հանրային կառավարման կադրային բաղադրիչը: Կադրերի համալրման մեխանիզմները հանրային կառավարման համակարգում: Կադրերի համալրման ձևայնացված և ոչ ձևային չափանիշները: Կադրերի հավաքագրման գործընթացը: Անձնակազմի հավաքագրման չափանիշների սահմանումը: Կադրերի համալրման և հավաքագրման գործընթացների վրա ազդող գործոնները: «Ադմինիստրատիվ պետության» մասին հայեցակարգի ծագումը, նախադրյալները: Կադրային կառավարման պարկինստոնյան սկզբունքները: Կադրերի պիտանելիության գործակիցն ըստ Սիրիլ Ն. Պարկինսոնի: Պարկինսոնյան օրենքները: Մասնագիտացման (պրոֆեսիոնալիզմի) անհրաժեշտությունը: Անտարբերության սահմանագիծը: Անձնակազմի կառավարման արդի մոդելները: Թիմերի ձևավորումը: Հանրային ծառայության բարեփոխումները (1997-2000 թթ.): Հանրային ծառայության մասին օրենսդրությունը: Փենդլտոնյան ակտը, օրենսդրական այլ փաստաթղթեր: Հանրային

ծառայողների կարգավիճակը: Կառուցվածքային փոփոխությունները հանրային կազմակերպություններում: Կադրային քաղաքականությունը կառավարման զարգացած փորձ ունեցող երկրներում:

Գրականություն

1. **Паркинсон С. Н.**, *Закон Паркинсона*, Минск 2014, /www.litres.ru/.
2. **Arne Evers, Neil Anderson, Olga Smit-Voskuijl**, *Handbook of Personnel Selection*, "Blackwell Publishing", UK, 2005, 581 p.
3. **Bach S.**, *Personnel Management in Transition*, "Blackwell", 4th ed., UK, 2005, 496 p.
4. **Farazmand A.**, *Strategic Public Personnel Administration: Building and Managing Human Capital for the 21th Century*, "Praeger", Volume 1, London, 2007, 523 p.
5. **Hui Liao, Joseph J. Martocchio**, *Research in Personnel and Human Research Management*, Volume 29, Emerland Group Publishing, UK, 2010, 256 p.
6. **Kuotsai T. L.**, *Handbook of Public Management Practice and Reform*, New York, 2001, pp. 225-243.
7. **Lawson Joseph W. R.**, *How to develop a Personnel Policy Manual*, 6th ed., "Amacom", Washington D. C., 1998, 443 p.
8. **Rick Bellingham, Russell J, Campanelle**, *From Personnel Administration to Human and Organizational Capital Development*, HRD, Press, Amherst, Massachusetts, 2004, 204 p.
9. **Shafritz J. M., Rosenbloom D. H., Riccucci N. M., Naff C. K., Hyde A. C.**, *Personnel Management in Government: Politics and Process*, Fifth ed., New York, 2001, 604 p.
10. **Wyatt R.**, *Human Resources and Personnel Management*, "Bloomsbury", London, 2005, 81 p.

11. **Gabassi Pier Giorgio, Garzitto Maria Lisa**, *Persone, Lavoro, Organizzazione: Una Lettura Psicologica della Vita Organizzativa*, by FrancoAngeli, Milano, Italy, 2014, pp. 198-208.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Зайцев Г. Г.**, Управление человеческими ресурсами: Учеб. пособ., М., 2014, 304 с.

2. **Шапиро С. А.**, Мотивация и стимулирование персонала, ГроссМедиа, М., 2006, 224 с.

3. Сирил Паркинсон: Законы Паркинсона, изд. "Прогресс", М., 2000, 247 с.

4. **Паркинсон Д. Р.**, Люди сделают так как захотите вы, "Новости", М., 1993, 158 с.

5. Управление персоналом организации, Практикум, Учеб. пособие, под ред. А.Я. Кибанова, ИНФА, М., 2013, 356 с.

6. **Ausink J., Cave J., carrillo M.**, Background and Theory Behind the Compensation, Accessions and Personnel Management (CAPM) Model, RAND, USA, 2003, 56 p.

7. **Butcher D., Clarke M.**, Smart Management: Using Politics in Organizations, «Palgrave», New York, 2001, 177 p.

8. **Gerald Ferris, Joseph J. Martocchio**, Research in Personnel and Human Resources Management, Volume 22, Emerald Group Publishing, UK, 2009, 382 p.

9. **Lynn Naomi B., Wildavsky A.**, Public Administration: The State of the Discipline, Chatam House Publishers Inc., Chatham, New Jersey, 1990, pp. 185-203.

10. **William P. Bridges, Wayne J. Villemez**, The Employment Relationship: Causes and Consequences of Modern Personnel Administration, "Plenum Press", New York and London, 1994, 246 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Կադրային քաղաքականության սկզբունքներն ու չափանիշները հանրային կառավարման տեսության շրջանակներում:*

☑ *«Ադմինիստրատիվ պետության» կադրային ներուժը: Կադրերի համալրման գործընթացի առանձնահատկությունները:*

☑ *Կադրային քաղաքականության Պարկինսոնյան օրենքները:*

☑ *Հանրային ծառայության ինստիտուտի արդյունավետությունը: Որակական և կառուցվածքային փոփոխությունները:*

ԹԵՄԱ 14. Տնտեսության կառավարման հայեցակարգը

Քաղաքականության և կառավարման հետազոտության տնտեսական մեթոդաբանությունն ու գործիքակազմը: Հանրային կառավարման տեսության տնտեսական բաղադրիչը: Շուկա, ստորակարգություն. Օլիվեր Վիլիամսոն: Վիլիամսոնյան մոդելի քննադատությունը: Շուկայի և ստորակարգության ճգնաժամը (ապակայունացնող հիմնական գործոնները): Ավանդական գնային քաղաքականությունն ու կազմակերպության տնտեսական վերլուծությունը: Մերկանտիլիզմ: Տնտեսական ազատականության տեսությունը. Ադամ Սմիթ: Համընդհանուր բարեկեցության աղբյուրներն ըստ Ադամ Սմիթի: «Անտեսանելի ձեռքի» մասին հայեցակարգը: «Մեծ ճգնաժամը»՝ որպես կառավարման ճգնաժամի արդյունք: Տնտեսական նոր քաղաքականությունը «Մեծ ճգնաժամից» հետո: Շուկայի կառավարման նոր հայեցակարգ կամ «Քեյնսիականություն» (Ջոն Մ. Քեյնս): Շուկայի հավասարակշռության, զբաղվածության և «բավարար պահանջարկի» խնդիրները: «Զբաղվածության տեսության» դասական հիմնադրությունները: Զբաղվածություն ապահովելու չորս եղանակներն ըստ Ջոն Քեյնսի: Իրական աշխատավարձ: Տնտեսական քաղաքականության իրականացման քեյնսիական մոդելի

արդյունավետությունը: Քեյնսիականության ճգնաժամը: Մոնետարիզմի հայեցակարգը:

Գրականություն

1. **Աղաջանյան Հ.**, Տնտեսագիտության ընդհանուր հիմունքներ, «Տնտեսագետ», Եր., 2008:
2. **Маневич В. Е.**, *Теоретическая система Кейнса*, Инст. пробл. рынка ПАН, Январь, N4, 2006.
3. **Кейнс Д. М.**, *Общая теория занятости, процента и денег*, 20 БЕК, /www.litres.ru/.
4. **Gerald J. Miller**, *Government Budgeting and Financial Management in Practice: Logics to Make Sense of Ambiguity*, "CRC Press", USA, 2012, 741 p.
5. **Kraan Dirk-Jan**, *Budgetary Decisions: Public Approach*, "Cambridge Univ. Press", 1996, 291 p.
6. **Kuotsai T. L.**, *Handbook of Public Management Practice and Reform*, New York, 2001, pp. 35-57, 123-139.
7. **Thurmaier K. M., Willoughby K. G.**, *Policy and Politics in State Budgeting*, New York and London, 2001, 398 p.
8. **Keyns J. M.**, *A Revision of the Treaty: Being a Sequel to the Economic Consequences of the Peace*, Harcourt, Brace and Company, New York, 1922 /www.archive.org/.
9. **Otenyo E. E., Lind N. S.**, *Comparative Public Administration: The Essential Readings*, Elsevier Ltd, 2006, pp. 681-701.
10. **Sun Jinping, Lynch D. Thomas**, *Government Budget Forecasting Theory and Practice*, "CRC Press", USA, 2008, 662 p.
11. **Giuseppe Bonazzi** *Storia del pensiero organizzativo*, 14ª edizione, by Franco Angeli, Milano, Italy, 2008, pp. 431-441, 442-452.

Լրացուցիչ գրականություն

1. Модернизация и глобализация: Образы России в 21-ом веке, М., 2002, 208 с.
2. **Inglehart R., Welzel Ch.**, Modernization, Cultural Change and Democracy. The Human Development Sequence, "Cambridge University Press", London, 2005, 345 p.
3. **Khan Aman, Hildreth W. Bartley**, Case Studies in Public Budgeting and Financial Management, 2nd ed., Switzerland, 2003, 837 p.
4. **Koeberle S., Stavreski Z., Walliser J.**, Budget Support as More Effective Aid? Recent Experiences and Emerging Lessons, The World Bank, Washington D.C., 2006, 538 p.
5. **Hou Yilin**, State Government Budget Stabilization: Policy, Tools and Imacts, "Springer", USA, 2013, 366 p.
6. **Hou Yilin**, Local Government Budget Stabilization: Explorations and Evidence, "Springer", USA, 2013, 366 p.
7. **Liu Xiaonan**, Public Budgeting Reform in China: Theory and Practice, "Springer", China, 2015, 238 p.
8. **Lorenz Christiane**, The Impact of Performance Budgeting on Public Spending in Germany's Laender, Germany, 2012, 152 p.
9. **Martinelli A.**, Global Modernization: Rethinking the Project of Modernity, SAGE Publications, London, 2005, 167 p.
10. **Willoughby K. G.**, Public Budgeting in Context: Structure, Law, Reform and Results, "Jossey-Bass", San Francisco, 2014, 454 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Քաղաքականության և կառավարման հետազոտության տնտեսական մեթոդները:*

☑ *Տնտեսության կառավարման մոդելները:*

☑ *Շուկայի կարգավորման մերկանտիլիստական սկզբունքները:*

- ☑ *Տնտեսական քաղաքականության քեյնսյան տեսությունը:*
- ☑ *Շուկայի հավասարակշռության մասին հայեցակարգը:*
- ☑ *Մոնետարիզմ:*

ԹԵՄԱ 15. Հանրային ընտրության տեսությունը

Հանրային ընտրության տեսության էությունը ("Public Choice"):
 Հանրային ընտրության տեսության պատմական ակունքները.
 Հեգելից մինչև «Ժողովների տեսություն»: Հանրային ընտրությունն
 ու հանրային քաղաքականությունը: Անհատական և խմբային
 շահերի հակադրությունը: Շահերի խմբերի դասակարգումը:
 Քաղաքացիների ընտրությունն ու նախապատվությունների վեր-
 լուծության տեսական կողմերը: Նախասիրությունների ագրեգաց-
 ման ընթացակարգերը: Մեթոդաբանական ինդիվիդուալիզմ: Ան-
 հատական բարեկեցությունը անարխիայի պայմաններում: Սոցիա-
 լական փոխազդեցության ձևերը: Հանրային ընտրությունը ուղղա-
 կի ժողովրդավարության պայմաններում: Կառավարում՝ մեծա-
 մասնության սկզբունքով: Ընդհանուր նախասիրություններ և մե-
 ծամասնության որակավորման կանոնները: Օրակարգի վերա-
 հսկողություն: Հանրային ընտրությունը ներկայացուցչական ժո-
 ղովրդավարություններում: Ներկայացուցչության երկու ձևերը: Ֆե-
 դերալիզմ: Քվեարկության ընթացակարգերը: Օպտիմալ մեծամաս-
 նություն: Ընտրողի վարքը: Արդարության տեսությունը: Հանրային
 ընտրության տեսության նորմատիվային կողմը: Սահմանադրա-
 կանություն:

Գրականություն

1. Boyne A. G., Farrell C. Law J., Powell M., Walker M. R.,
Evaluating Public Management Reforms: Principles and Practice, "Open
 University Press", Philadelphia, 2003, pp. 6-11.

2. **Bresser-Pereira L. C.**, *Democracy and Public Management Reform: Building the Republican State*, "Oxford University Press", New York, 2004, pp. 256-261.

3. **Bunchanan M. James, Tollison D. Robert**, *The Theory of Public Choice-II*, "The University of Michigan Press", 2009, 442 p.

4. **Congdon W.J., Kling R.J., Mullainatham S.**, *Policy and Choice: Public Finance through the Lens of Behavioral Economics*, "Brooking Institution Press", Washington DC, 2011, 260 p.

5. **Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Licari J. M.**, *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., "Westview Press", 2012, pp. 193-218.

6. **Gwartney J. D., Stroup R. L., Sobel S. R., Macpherson A. D.** *Macroeconomics: Private and Public Choice*, 11th ed., "Thomson", USA, 2006, 402 p.

7. **Jose' Casas Pardo, Pedro Schwartz**, *Public Choice and the Challenges of Democracy*, "Edward Elgar", UK and USA, 2007, 378 p.

8. **Mueller C. D.**, *Public Choice III*, Cambridge University Press, UK, 2003, 790 p.

9. **Richard J. Stillman**, *Public Administration: Concepts and Cases*, Fifth ed., by Houghton Company, USA, 1992, pp. 220-250.

10. **Stillman J. R.**, *Public Administration: Concepts and Cases*, by Houghton Mifflin Company, USA, 1992, pp. 488-502.

11. **Stringham E.**, *Anarchy, State and Public Choice*, "Edward Elgar", UK and USA, 2005, 240 p.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Baer J. A.**, *Ironic Freedom, Personal Choice, Public Policy and the Paradox of Reform*, "Palgrave", New York, 2013, 193 p.

2. **Carlo Dell'Aringa, Guiseppe Della Rocca, Berndt Keller**, *Strategic Choices in Reforming Public Service Employment*, Palgrave, New York, 2001, 275 p.

3. **Durant J. R. S.**, Debating Public Administration: Management Challenges, Choices and Opportunities, "CRC Press", London and New York, 2013, 357 p.
4. Formal Contribution to the Theory of Public Choice, USA, 1996, 261 p.
5. **Forrest H. Capie, Geoaffrey E. Wood**, Monetary Unions: Theory, History, Public Choice, Routledge, London and New York, 2003, 209 p.
6. **Hansen B. S.**, Globalization and the Politics of Pay: Policy Choices in the American States, "Georgetown University Press", Washington D.C., 2007, 243 p.
7. **Holcombe G. R.**, Advanced Introduction to Public Choice, "Edward Elgar", UK and USA, 2016, 169 p.
8. **Lewin L., Vedung E.**, Politics as Rational Action: Essays in Public Choice and Policy Analysis, "CIP", England and USA, 1984, 27 p.
9. **Padovan F., Ricciuti R.**, Italian Institutional Reforms: A Public Choice Perspective, "Spinger", New York, 2008, 27 p.
10. **Peterson P. E., Chakrabarti R.**, School Choice International: Exploring Public-Private Partnerships, The MIP Press, London and England, 2009, 281 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

- ☒ *Քաղաքականության կարգավորման տնտեսական գործիքները:*
- ☒ *Հանրային ընտրության տեսական խնդիրները:*
- ☒ *Հանրային ընտրության տեսական հիմնադրույթների արդյունավետությունը ներկայացուցչական դեմոկրատիայի պայմաններում:*

ԹԵՄԱ 16. Տեղեկատվական-հաղորդակցային կառավարում

Կառավարման հետազոտության երկու նոր ուղղությունները: Չարլզ Պերովի տիպաբանությունը: Հաղորդակցության կառավարում (Communication Management): Ինտերակտիվ ծառայություններ. Ռուբին Լեյդներ: Տեղեկատվական կառավարման էությունը, բաղադրիչները և գործառույթները: Տեղեկատվական կառավարման մշակման մոդելները: Տեղեկատվական կառավարման իրավական հիմքերը: Տեղեկատվական-հաղորդակցային կառավարում. Մասուդա: Հանրային հարաբերությունների կառավարման անհրաժեշտությունը: Ցանցային կառավարում: Հաղորդակցության թիրախային խմբերը: Խմբերի տեսությունը: Խումբը և խմբի շարժընթացը (դինամիկա): Խմբերի տիպաբանությունը: Կազմակերպություններում աշխատանքային խմբերի առանձնահատկությունները: Հաղորդակցության կառավարման հիմնական ուղղությունները և կազմակերպչական մարմինները: Հաղորդակցական համակարգերի մոդելները: Հաղորդակցության կառավարման ինստիտուցիոնալ հիմքերը: Լիազորությունների բաշխումը: Հաղորդակցության ընթացակարգը հանրային ինստիտուտների միջև: Լոբբինգ: Հաղորդակցական կառավարման նպատակով քաղաքականություն իրականացնող հանրային ինստիտուտները: Հաղորդակցությունը կառավարելու տեխնիկական և տեխնոլոգիական բաղադրիչները: Տեխնոլոգիաների դերը հանրային կառավարման հարացույցի շրջանակներում: Մասնակցություն և տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ:

Գրականություն

1. Քալանթարյան Է., *Տեղեկատվական անվտանգության հիմնախնդիրները ՀՀ պետական կառավարման համակարգում*, «Լրատու» գիտ. հոդ. պարբ. ժող., Մեքրոպ Մաշտոց համալսարան, 2017, էջ 223-233:

2. Капран Н. П., *Информационная система учета результатов интеллектуальной деятельности в промышленной компании*, «Изобретательство», № 3, 2013, с.17-23.

3. Крылов А. Н., *Менеджмент коммуникаций: Теория и Практика*, Национальный институт бизнеса, М., 2002, 100 с.

4. Рожкова А. И., *Концептуальные основы правовой информационной политики*, Правовая политика и правовая жизнь, 2008, № 3, с. 128-134.

5. Симонов Ю. Ф., Бормотов В. В. *Информационный менеджмент*, Ростов-на-Дону, "Феникс", 2006.

6. Чернов А. А., Становление глобального информационного общества: Проблемы и Перспективы, М., 2003, с. 22-24.

7. Betteke van Ruler, Dejan Vercic, *Public Relations and Communication Management in Europe: A Nation-by-Nation Introduction to Public Relations Theory and Practice*, Berlin, New York, 2004, 516 p.

8. Doorly J., Heilo F. G., *Reputation Management: The Key to Successful Public Relations and Corporate Communication*, "Routledge", New York and London, 2007, 458 p.

9. Frederickson H. G., Smith B. K., Larimer W. Ch., Licari J. M., *The Public Administration Theory Primer*, 2nd ed., "Westview Press", 2012, pp. 105-107, 109-120.

10. Richard J. Stillman, *Public Administration: Concepts and Cases, Fifth ed.*, by Houghton Company, USA, 1992, pp. 250-279, 391-426.

11. Kuotsai T. L., *Handbook of Public Management Practice and Reform*, New York, 2001, pp. 75-97.

12. **Martin B.**, *Information Society Revisited From Vision to Reality*, "Journal of Information Science", T. 31, № 1, 2005, pp. 4-12.
13. **Lynn B. Naomi, Wildavsky A.**, *Public Administration: the state of the discipline*, Chatham, New Jersey, 1990, pp. 462-483.
14. **Otenyo E. E., Lind N. S.**, *Comparative Public Administration: The Essential Readings*, Elsevier Ltd, 2006, pp. 603-667.
15. **Pier Giorgio Gabassi, Maria Lisa Garzitto**, *Persone, lavoro, organizzazione: Una lettura psicologica della vita organizzativa*, by FrancoAngeli, Milano, Italy, 2014, pp. 146-164.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Քալանթարյան Է.**, ՀՀ պետական տեղեկատվական կառավարումը, Ատենախոսության սեղմագիր, Երևան, 2014:
2. **Քալանթարյան Է.**, ՀՀ էլեկտրոնային կառավարման արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները, «Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, Քաղաքագիտություն» 141.6, Եր., 2013, էջ 66-74:
3. **Քալանթարյան Է.** Զանգվածային լրատվամիջոցները ՀՀ պետական կառավարման համակարգում, «Բանբեր Երևանի համալսարանի. Միջազգային հարաբերություններ, Քաղաքագիտություն», 2015, № 2 (17), էջ 31-38:
4. **Акимов В. А., Афлятунов Т. И., Аюбов Э. Н., Вавило А. В., Верескун А. В., Гаврилова А. А., Дурнев Р. А., Коровин А. И., Лукьянович А. В., Мирочицкий В. В., Муркова М. В., Омельченко М. В., Пономарев А. И., Попов П. А., Сангаджиева Н. А., Силкин А. В., Скубак Н. Ю., Хоруженко А. Ф.**, Информационно-коммуникационные технологии обеспечения безопасности жизнедеятельности//Монография / ФГУ ВНИИ ГОЧС (ФЦ), 2009, Москва, 2009.
5. **Грум-Гржимайло Ю. В., Сергеева В. В.**, Инвестиционная политика в информационном обществе//Информационное общество. 2012, № 1, с. 37-52.

6. **Сухарева В. А.**, Информационная среда в процессе социально-экономической трансформации (общественная вещательная модель. принципы функционирования на примере радиовещания европейских стран), Безопасность Евразии, N4, 2006, 457-467.

7. **Калантарян Э.**, Правовое регулирование информационного управления в республике Армения, Современные глобальные проблемы социальных и гуманитарных наук: Сборник научных трудов.- СПб.: Изд. Санкт-Петербургского университета управления и экономики, 2015, с. 108-112.

8. **Кастельс М.**, Информационная эпоха: экономика, общество и культура, М., 2000.

9. **Панцеров К. А.**, Современные модели информационного общества: типологическая характеристика//Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 6: Философия. Культурология. Политология. Право. Международные отношения. N1, 2011, с. 39-45.

10. **Austin E. W., Pinkleton B. E.**, Strategic Public Relations Management: Planning and Managing Effective Communication Programs, 2nd ed., "LEA", USA, 2008, 428 p.

11. **Boje M. David**, Narrative Methods for Organizational and Communication Research, "SAGE" Publications, London, 2001, 158 p.

12. **Crunig A. L., Crunig E. J. Dozier M. D.**, Excellent Public Relations and Effective Organizations: A Study of Communication in Three Countries, "LEA", London, 2002, 668 p.

13. **Curlee Wanda, Gordon Lee Robert**, Successful Program Management: Complexity Theory, Communication and Leadership, "CRC Press, New York, London, 2014, 234 p.

14. **Ingleson M.**, The Role of the Management Consultant in Information Management, International Journal of Information Management, № 1, 2000.

15. **Kliem L. Ralph**, Effective Communications for Project Management, "Auerbach" Publications, New York, 2008, 236 p.

16. **Larry F. Lamb, McKee K. Brittain**, Applied Public Relations: Cases in Stakeholder Management, "LEA", USA, 2005, 275 p.

17. **Lips C. Connor**, Effective Publications Management: Keeping Print Communications on time, on budget. On message, New York, 2007, 209 p.

18. **Sellers P.**, Cycles of Spin: Strategic Communication in the U.S. Congress, "Cambridge University Press", New York, 2009, 271 p.

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ *Հաղորդակցության կառավարումը հանրային կառավարման տեսության բաղադրիչ:*

☑ *Հաղորդակցության կառավարման տեխնիկական և տեխնոլոգիական հայցակետերը:*

☑ *Հաղորդակցության կառավարման առանձնահատկությունները հանրային կազմակերպություններում:*

☑ *Տեխնոլոգիաների դերը՝ հանրային մասնակցությունն ու կառավարման արդյունավետությունը բարձրացնելու երաշխիք:*

ԹԵՄԱ 17. ՀՀ հանրային կառավարման արդիականացումը

Պետական կառավարման համակարգի գործառնությանը բարեփոխումները: Կառավարման կազմակերպչական բարեփոխումները: ՀՀ պետական կառավարման մարմինների կազմակերպչական կառուցվածքային բարեփոխումները: ՀՀ հանրային կառավարման համակարգի արդիականացումը: Հանրային ոլորտի բարեփոխումները ՀՀ-ում. Թափանցիկություն, հաշվետվողականություն, հրապարակայնություն, վերահսկելիություն: Հանրային ծառայության բարեփոխման ռազմավարությունը: ՀՀ կառավարության ռազմա-

վարությունը: Ռազմավարական ծրագրերի առաջնահերթությունները: Հանրային ծառայության ոլորտի բարեփոխումների օրենսդրական հենքը: Հանրային ծառայության ոլորտում իրականացվող կադրային քաղաքականությունը: ՀՀ հանրային ոլորտի զարգացման կարճաժամկետ, միջնաժամկետ, երկարաժամկետ խնդիրներն ու մարտահրավերները: ՀՀ հանրային ոլորտի բարեփոխումներին աջակցող միջազգային կազմակերպություններն ու ծրագրերը: ՀՀ հանրային ֆինանսների կառավարման համակարգը: Բյուջետավորման բարեփոխումները ՀՀ-ում: Հանրային-մասնավոր հատված համագործակցությունը ՀՀ-ում: Արտաքին և ներքին աուդիտ: ՀՀ կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումները: ՀՀ հանրային կառավարման ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի հայեցակարգը: Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմնարար արժեքներն ու սկզբունքները: Տեսչական համակարգի բարեփոխումները:

Գրականություն

1. **Խուրավերդյան Ա. Վ.**, *Հանրային ոլորտի բարեփոխումները Հայաստանի Հանրապետությունում*, «Մարվարդ» հրատ., Եր., 2008, էջ 13-42, 58-113:

2. **Այվազյան Վ.**, *Մարդու իրավունքներ և ազատություններ*, Ոստմնական ձեռնարկ, «Տիգրան Մեծ», 2007:

3. **Եզեկյան Ա. Ռ.**, *Հանրային ծառայության զարգացման արդի հիմնախնդիրները*, ՀՀՊԿԱ, Եր., 2017, էջ 80-131, 348-364:

4. *ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ*, խմբ. **Գ. Գ. Հաբուրթունյան, Ա. Գ. Վաղարշյան**, «Իրավունք», Եր., 2010, էջ 346-347:

5. *Հայեցակարգ հանրային կառավարման ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի*, ՀՀ կառավարության 2014 թ. ապրիլի 10-ի նիստի N14 արձանագրային որոշում (www.arlis.am):

6. *European Business Association Armenia. Annual Reports'* www.eba.am.

7. *Programme Budgeting Reforms in Armenia. Analytic Toolkit*, Yerevan 2015, 70 p.

8. *Public Administration and Local Governments Reforms in Eastern Partnership Countries*, Eastern Partnership Civil Society Forum, 2016, pp. 20-23.

9. *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*, ed by **ST. P. Osborne**, 2010.

10. *The Republic of Armenia. Public Financial Management Performance Measurement Report*, Ministry of Finance of RA, October 2008, 100 p.

11. *Public Financial Management Reform Priorities. Republic of Armenia*, The World Bank, October, 2008, 54 p.

Լրացուցիչ գրականություն

1. **Բենգտսոն Բ.**, Հայաստանի քաղաքացիական ծառայության համակարգը բարեփոխելու վերաբերյալ առաջարկությունների փաթեթ, SIPU International AB, Շվեդիա, 2006:

2. **Դանիելյան Գ. Բ., Այվազյան Ն. Ա., Եղյան Ռ. Հ., Մուրադյան Ս. Վ., Մուղնեցյան Գ. Ս., Շաթիրյան Է. Է., Ռաֆայելյան Վ. Վ.**, Հայաստանի Հանրապետության վարչական իրավունք, ուսումն. ձեռնարկ, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2012:

3. ՀՀ կառավարության 2014 թ. ապրիլի 10-ի N 14 արձանագրային որոշմամբ հավանության արժանացած հանրային կառավարման համակարգում կոռուպցիայի դեմ պայքարի հայեցակարգ:

4. «ՀՀ պետական կառավարման համակարգի բարեփոխումների հայեցակարգը», ՀՀ պետական կառավարման համակարգի բարեփոխումների հանձնաժողով, Եր., 2000:

5. Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման զարգացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում, **Յ. Սուվարյան և ուրիշներ**, «Տնտեսագետ», Եր., 2014:

6. **Օրդյան Է. Հ.**, Համայնքային ծառայության հիմունքներ, ուսում. ձեռ., «Օր-Դար», Եր., 2009:

7. Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպություն, «Շահերի բաշխման կարգավորումը հանրային ծառայությունում» ուղեցույց (ՏՀԶԿ):

8. **Քալաշյան Վ.**, Պետական կառավարման արդյունավետությունը, Դասախոսության նյութեր, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2014, 168 էջ:

9. **Քալաշյան Վ.**, Քաղաքացիական ծառայության ամբողջականության սկզբունքները Հայաստանի Հանրապետությունում, Մեթոդ. ուղեց., «Ասողիկ» հրատ., Եր., 2015, 90 էջ:

10. **Քալաշյան Վ.**, Պետական կառավարում. Միջազգային փորձը և ՀՀ առկա իրողությունները, «21-րդ դար» Նորավանք գիտակրթական հիմնադրամի հանդես, հրատ. «Գասպրինտ», 3(25), Եր., 2009, էջ 67-85:

11. Перестройка Государственных структур: Методы и подходы. Посткоммунистические страны в переходном периоде. ПРОН/РВЕС, 2001.

12. Governance matters VI: Aggregate and Individual Governance Indicators 1996-2006.

Էլեկտրոնային աղբյուրներ

1. www.gov.am
2. www.parliament.am
3. www.arlis.am
4. www.csc.am
5. www.oecd.org

≈Մեմինար պարապմունքի հարցեր≈

☑ ՀՀ հանրային կառավարման համակարգի արդիականացման գործընթացը, փուլերը:

☑ ՀՀ հանրային կառավարման համակարգի բաղադրիչները և բարեփոխման ծրագրերը:

☑ ՀՀ հանրային կառավարման ոլորտի բարեփոխումների ռազմավարությունը և կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ նպատակները:

☑ ՀՀ պետական կառավարման համակարգի կազմակերպչական, կառուցվածքային բարեփոխումները:

☑ ՀՀ պետական կառավարման համակարգի գործառնության բարեփոխումները:

Մասնագիտական բառարաններ

1. **Քաղաքագիտություն և քաղաքականություն**, Մակլին Այեն, Օրիֆորդի բառարան, Եր., «Գիտահենր», 2003, 592 էջ:

2. **Государственное управление: словарь-справочник терминов и определений**. Составители: А. Ф. Султанбеков, С. К. Мурзаев, Акад. Упр. При ПКР, Бишкек, 2008, 134 с.

3. **Dictionary of Public Administration**, by U.C. Mandal, "Surup & Sons Publisher", 2007, 572 p.

4. **A Dictionary of Public Administration**, by Mahesgwari, Orient Blackswan, 2009.

5. **Public Administration Dictionary**, /3rd ed./, by William Fox, "Juta & Company", 1995, 152 p.

6. **The Dictionary of Public Policy and Administration**, by Shafritz Jay M., "Westview Press", 2004, 320 p.

7. **Dictionary of Public Administration**, by Pattanayak Raimann, Anmol Publications P.T. Ltd, 2002.

8. **International Dictionary of Public Management and Governance**, by Gambhir Bhatta, "Routledge", 2005, 632 p.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
YEREVAN STATE UNIVERSITY
ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

«ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ» (ՄԱՍ 2-Դ)

*բակալավրի դասընթացի ծրագիր և
Ուսումնամեթոդական ուղեցույց*

THEORY OF PUBLIC ADMINISTRATION (PART 2)

*Bachelor's Course Syllabus &
Methodology Guide*

ТЕОРИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ (ЧАСТЬ 2)

*программа курса и методическое пособие
для бакалавра*

Համակարգչային ձևավորումը՝ Կ. Չալաբյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Ա. Պատվականյանի
Հրատ. խմբագրումը՝ Մ. Հովհաննիսյանի

Տպագրված է «Արման Ասմանգուլյան» ԱԶ-ում:
ք. Երևան, Հր. Ներսիսյան 1/125

Ստորագրված է տպագրության՝ 04.05.2018:
Չափեր՝ 60x84 ¹/₁₆: Տպ. մամուլը՝ 4.875:
Տպաքանակը՝ 100:

ԵՊՀ հրատարակչություն
ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1
www.publishing.am